

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUČINJEVA ULICA 5 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — *Štampa vsak dan opoldne — Mesečni naročnina 11.— R.*
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglašje iz Kraljevine Italije in inozemstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO
Računi pri pošto čekovnem zavodu:
Ljubljana št. 10-361
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed
estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Zmagoviti podvigi letal in podmornic Bombniki zadeli skladišča in rafinerije nafte v Siriji — Vojna ladja potopljena v Sredozemlju, dva parnika na Atlantiku

Glavni stan Italijanskih Oboroženih sil je objavil dne 16. decembra naslednje 935. vojno poročilo:

Italijanski in nemški motorizirani oddelki so se tudi včeraj ostro borili na meji med Cirenajko in Sirijo proti močnejšim sovražnim silam; nadaljnjih 16 tankov in nekaj sovražnih topov je bilo uničenih.

Zivahno je bilo delovanje letalstva na obeh straneh; sovražno letalstvo je izgubilo v spopadih z nemškimi lovci 4 letala. Na tuniškem področju smo v akcijah izvidniških oddelkov ujeli nekaj severnoameriških ujetnikov.

Nemški bombniki so silovito in z uspehom napadli pristanišče Bono.

Italijanski lovci so se v bližini otoka Lampedusa spopadli z večjo skupino britanskih lovcev; v ponovnih silovitih spopadih je bilo streljenih 5 letal tipa »Spitfire« in 2 letal tipa »Beaufighter«.

Naša letala za dolge plete so pogodila skladišča nafte v Tripolisu v Siriji ter petrolejske rafinerije v Beirutu. Dve naši letali se z operacij tega dne nista vrnila.

V alžirskih vodah je podmornica pod poveljstvom kermelne kapitana Carla Fecce di Cossata potopila parnika »Empire Hawk« in »Ombilina« v skupni tonazi 11.000 ton.

Skupina, ki se je v zraku nad Lampedusom zmagovito spopadla s sovražnikom, kakor javlja današnje vojno poročilo, pripada prvemu odredu lovcev ter je bila pod poveljstvom kapitana Pia Tommasellija.

Iz nemškega vojnega poročila

Nemško vojno poročilo pravi o bojih v Sredozemlju in Severni Afriki:

V zapadni Cirenajki so se tudi včeraj nadaljevali močni boji z nadmočnimi sovražnimi silami, 16 britanskih oklopnih vozil in več topov je bilo uničenih. Nemški lovci so ob eni lastni izgubi streljali 4 sovražna letala. Ponoči je bilo pristanišče področje Bengazija bombardirano z dobrimi učinki.

Proti oskrbovalnim pristaniščem in letalskim oporiščem sovražnika v Alžiru so bili izvedeni nadaljnji uspešni letalski napadi.

V vzhodnem Sredozemlju so nemški lovci na podmornice potopili eno sovražno podmornico.

Vladar prisostvoval otvoritvi akademskega leta Zavoda za proučevanje Rima

Rim, 16. dec. s. Dne 16. decembra se je v Campidogliu pri zvešeni navzočnosti Nj. Vel. Kralja in Cesarja svečano otvorilo 17. akademsko leto višjih tečajev za rimska proučevanja, ki so pod pokroviteljstvom guvernerja, vladarja so sprejeli minister Tajnik stranke Vidusoni, minister Bottai, ki je zastopal vlado, predsednik senata Suardo, nacionalni svetnik Gray kot zastopnik Zbornice fašistov in korporacij, predsednik Kr. akademije Italije Federoni, guverner Rima in predsednik zavoda. Vladar, ki ga je spremljal prvi pobočnik general Puntoni, je stopil v dvorano Julia Cezarja ob močnejših manifestacijah. V dvorani so se zbrale številne osebnosti diplomatskega, političnega, znanstvenega in kulturnega sveta ter visoki zastopniki Oboroženih sil. Navzoči so bili nemški veleposlanik von Mackensen, odpravnik poslov Japonske, veleposlanik Italije pri Sv. Stolici, prefekt, zvezni tajnik, poveljnik Armadnega zbora, generali, akademiki in novinarji.

Na desno od vladarja je sedel kardinal Pellegrinetti. Na posebnih mestih so sedeli podguverner generalni tajnik, šef kabineta in mestni svetovlaci ter člani sveta zavoda.

Bratstvo Hrvatske z velesilama Osi

Zagreb, 16. dec. s. Ob navzočnosti zunanjega ministra in najvišjih predstavnikov civilnih in vojaških oblasti, članov diplomatskega zbora ter hrvatskih in inozemskih novinarjev je polkovnik Re, šef italijanske vojaške misije na povabilo ministrstva za vzgojo predaval o vojni v Sredozemlju. Po kratkem govoru ministra za vzgojo, ki je podčrtal hrvatsko udeležbo v boju za osvoboditev Evrope izpod anglosaske jarma, je pričel predavati polkovnik Re, omenjajoč gigantski napor Osi za obladovanje angleške sile v Sredozemlju za zlom Francije in Jugoslavije, ki je spremenil izhodišče položaja nasproti si stoječih sil. Govornik je omenil anglosaški potizkus za presenečenje Osi v Severni Afriki ter nagli odgovor Italije in Nemčije. Zaključil je z zatrditvijo, da se morajo sovražniki kesati zaradi svoje pobude.

Nato je govoril minister Casertano, ki je poudaril, da obstaja naloga propagande v tej vojni, katero je Duce označil za kozmično, in ki bo brez dvoma odločila o bodočnosti sveta, v tem, da se prikazuje javnosti doseženi uspehi, opisujejo jih z uravnoteženo pametjo in dokumentirano resnico. Omenjajoč Ducejev poklic »Oboževanega resnico, pustimo Anglosasom oboževanje laži«, je minister Casertano, obračajoč se do predstavnikov hrvatske kulture,

Nadvse odlična akcija italijanskih lovcev

S fronte v Sredozemlju, 16. dec. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani.) Nadvse odlično letalsko akcijo so včeraj izvedli naši lovci v zraku južno od Pantelerije. Neka naša skupina lovcev, ki se je nahajala v tem predelu, je opazila veliko sovražno skupino. Naši lovci so se odločno usmerili proti njej ter zavzeli ugoden borbni položaj. Kmalu nato je našim lovcom uspelo preprečiti nasprotno skupino in jo prisilili k borbi. Računa se, da so spopadi, ki so si sledili v najkrajšem času, trajali samo 6 ali 7 minut, toda posamezne faze borbe so bile nadvse silovite. S svojo odlično taktiko, odločnostjo in še bolj z napadalnim duhom je našim lovcom uspelo decimirati nasprotno skupino in sestreliti drug za drugim 5 Spitfirov in 2 Beaufighterja. Borba se je zaključila, ko so preostali nasprotni lovci opazili svoje izgube ter opustili borbo in se usmerili proti jugovzhodu.

Zmagoviti boji ob Donu

S fronte ob Donu, 17. dec. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani.) V dneh pred silovito ofenzivo sovražnika proti odseku, ki ga drži Armir (italijanska ekspedicijska armada v Rusiji) in katero so omenjala zadnja vojna poročila, je bilo samo trajno sistematično udejstvovanje patrulj. Izvidniški oddelki so prodrli celo nekaj kilometrov v nasprotnikovo postrojitev, patrulje so zapletele v borbo presenečene sovražne oddelke na obrambnih položajih ali v kretanju, dočim so bile druge sovražne patrulje zajete ali pogane v beg z velikimi izgubami za nje.

Naše topništvo je v odgovor na sovražni ogenj obstreljevalo sovražne oddelke v kretanju ter je dokazalo preciznost naših topov. Zadelo je neko skladišče streliva, ki je zletelo v zrak.

Naše Črne srce so izvedle uspešne udar ob podpori rušilcev in metacev plamenov. Vsi objekti so bili pogodeni. Sovražnik je nudi žilav odpor ter je odgovoril s protinapadi. Ko so opravili svojo nalogo, so se naši oddelki zopet vrnili na izhodiščno oporišča. Na nasprotno bombardiranje, ki ni povzročilo nobene škode, je odgovorilo letalstvo Osi z vrsto akcij na važna središča v zaledju in na postojanke sovražnika. Naša protiletalska obramba je sestrelila eno nemško letalo.

Predsednik Galassi Paluzzi se je zahvalil zvešeni navzočnosti Nj. Vel. Kralja in Cesarja za visoko počastitev in je obrazložil obširno in mnogostoransko delo zavoda v preteklem akademskem letu ter ojačeno delovanje, ki je predvideno za novo leto. Poudaril je narodno, znanstveno in kulturno važnost proučevanja Rima.

Guverner prima Giacomo Borghese je nato predaval o Rimu. Po poklonitvi Nj. Kralju in Cesarju je podčrtal izredno važen delež Zavoda za proučevanje Rima h glavnim vprašanjem načrtov regulacije Rima. Govornik je orisal na kratko potrebo, zaradi katerih je nastal novi načrt, ki bo imenovan načrt ob 20. letnici. Guverner je predvsem ugotovil, katere so največje sedanje potrebe in zahteve glede regulacije Rima. Govornik je zaključil da se tejcu, bivšemu zavezniku, ki nas hoče ponižati, odgovarja ponosno v imenu naše tisoletne civilizacije. V tej besedi je zapodan ves naš ponos in naše prepričanje.

Guvernerjev govor je bil nagrajen z živahnimi odobravanjem. Vladar je nato odšel iz dvorane ob vihrnem pozdravljanju navzočih, množica, ki se je zbrala na trgu Campidogliu, pa ga je sprejela z navdušenimi manifestacijami.

London priznava izgubo moderne podmornice

Ljubljana, 17. dec. s. Angleška admiraliteta javlja, da se angleška podmornica »Underton« ni vrnila v oporišče v predpisnem času in da jo je treba smatrati za izgubljeno. »Underton« je bila med najmodernejšimi podmornicami angleške podmorniške mornarice. Zgrajena je bila leta 1940.

Roosevelt obolei

Buenos Aires, 16. dec. s. Zaradi obolevnosti je Roosevelt ukinil vse audienče.

Vel. Kralj in Cesar sprejel poveljnika legije prostovoljcev

Rim, 16. dec. s. Nj. Vel. Kralj in Cesar je sprejel nacionalnega svetnika Eugenia Coselchija, poveljnika legije prostovoljcev Italije, ki je zvešeni navzočnosti vladarja izrazil v imenu 98.000 v legiji vpisanih tovarisev čustva udanosti italijanskega prostovoljstva, ki se še naprej bori na notranji in zunanji fronti s strastno odločnostjo zasledujoč smotne vojne in zmage. Nacionalni svetnik Coselchi je poklonil vladarju svojo publikacijo o protikomunistemskem paktu z naslovom »Tri zastave na svet« ter nekaj drugih protiboljševiških propagandnih publikacij.

Princ Piemontski v Bologni in Pavii

Bologna, 16. dec. s. Nj. Vis. Piemontski princ je prispev Bologno, kjer so se mu poklonili prefekt, zvezni tajnik in drugi zastopniki oblasti. Ob spremstvu poveljnika teritorialne obrambe je Piemontski princ inspiciral nekatere vojaške oddelke v svojstvu generalnega inspektorja pehote.

Pavia, 16. dec. s. Dne 16. decembra je princ Nj. Vis. Princ Piemontski, ki je inspiciral oficirsko šolo. Prebivalstvo je Princa spoznalo in mu priredilo živahne ovacije.

Iz Beneške palače:

Milijonsko darilo ob stoletnici hranilnice v Triestu

Rim, 16. dec. s. Duce je sprejel advokata Uga Trevesinija in dr. Oresca Rozza, predsednika in generalnega direktorja hranilnice v Triestu, ki sta Duceju poklonila skupno s spominsko kolajno slavnostno publikacijo ob prvi stoletnici ustanovitve hranilnice ter izročila vsoto en milijon lir, ki je bila tako razdeljena, da dobi 500.000 lir občinsko podporno društvo v Triestu, 250.000 lir GIL za šolske obrednice in 250 tisoč lir fašistična zveza za podporni urad za bojovnike in njih družine.

Izmenjava blaga z Nemčijo

Berlin, 17. dec. s. Dne 16. decembra se je v Berlinu sestala nemška in italijanska vladna komisija za ureditev nemško-italijanskih gospodarskih odnosov. V popolnem sporazumu je bil določen celoten program za trgovinski promet zaveznikov držav v l. 1943. Program predvideva nadaljnje ojačanje sodelovanja na področju vojnega gospodarstva. Nemčija in Italija si bosta tudi v letu 1943. dobavljali v naraščajoči meri za vojno važne sirovine in druge proizvode. Pogodbe sta podpisala polno-močni minister Clodius za Nemčijo ter veleposlanik Giannini za Italijo. Pri glavnih razgovorih je bil navzoč tudi italijanski podtajnik za vojno pr. zvezanje Favagrossa sta se med bivanjem v Berlinu razgovarjala z raznimi osebnostmi. Sprejel ju je tudi zunanji minister von Ribbentrop.

Zvestoba italijanskih vojnih ujetnikov Duceju

Bern, 16. dec. s. »Basler Nachrichten« objavljajo dopis iz Londona, ki je posvečen italijanskim vojnim ujetnikom. Dopisnik izjavlja, da je seveda prepovedano obiskovati taborišča ujetnikov, toda on je v stanju očitati življenje teh ujetnikov v Angliji na podlagi poponoma zanesljivih informacij. Ujetniki so porazdeljeni v 60 taboriščih v Angliji, škotski in Walesu. Vsi so ostali popolnoma zvesti Duceju ter se vsi spominjajo v svojih taboriščih vseh italijanskih patriotskih priznakov.

Barbarsko dejanje proti civilizaciji

Bukarešta, 16. dec. s. O učinku bombardiranja angleškega letalstva v Italiji piše rimski dopisnik dnevnika »Tsar«:

»Vse to je samotno barbarsko dejanje proti civilizaciji. Vojna je vojna, toda boriti se je treba proti vojaškim objektom in ne proti vsemu temu, kar je velno dvigalo duhove in vzbujalo ljubezen do domovine. Ako Angležji raje uničujejo italijansko civilno prebivalstvo zaradi tega, ker je tveganje manjše, ne smejo misliti, da bodo s tem zlomili notranjo fronto. Varajo se, kajti notranja fronta je na višini fronte bojevnikov.«

Italijansko odposlanstvo pri poslaniku v Madridu

Madrid, 16. dec. s. Člani italijanskega odposlanstva, ki se je udeležilo kongresa evropske komisije »Mladina in družina«, so bili sprejeti pri veleposlaniku Lequiju, ki jih je zadržal v prisrčnem razgovoru. Veleposlanik je nato priredil na čast komisiji sprejem, ki se ga je udeležila tudi zastopnica španske ženske falange, Pilar Primo de Rivera z mnogimi drugimi falangističnimi hierarhi.

Nemški in rumunski uspehi med Volgo in Donom

Armir je zavrnil nadaljnje boljševiške napade — Pri Toropcu obkoljeni sovražni oddelki se uničujejo — V 14 dneh so Sovjeti izgubili 441 letal

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 16. dec. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

V ozemlju ob Tereku je bilo včeraj v zmagoviti obrambi sovražnih napadov uničenih 24 sovjetskih oklopnih vozil.

Med Volgo in Donom so nemške in rumunske čete v naskoku zavzele več močno branjenih krajev in krvavo odbile protinapade. Italijanske čete so odbile sovražne napade z velikimi izgubami za Sovjete.

Južnovzhodno od Toropca je bil velik del obkoljenih sovražnih sil uničen. Od 25. novembra do 15. decembra je sovražnik izgubil tukaj nad 3000 ujetnikov, 326 oklopnih vozil in 227 topov. Število padlih znaša nad 14.000.

Južno od Ilmenskega jezera so napadali oddelki uničili več sovražnih bojnih postojank.

Da Daljnem severu so strmoglavna in bojna letala z dobrim učinkom bombardirala mesto in pristanišče Murmanski, naprave mumske železnice in baterijske postojanke na Ribškem polotoku.

Od 1. do 15. decembra so izgubili Sovjeti 441 letal. Od tega je bilo 348 sestreljenih v letalskih bitkah, 60 od protiletalskega topništva, 29 pa od oddelkov kopne vojske, ostala so bila uničena na tleh. V istem času se 89 lastnih letal ni vrnilo od poleta proti sovražniku.

Brza nemška letala so ob južnovzhodni obali Anglije podnevi napadla za vojsko važne naprave z bombami in krovnim orožjem.

Berlin, 16. dec. s. Boljševiki, ki so izkoristili meglo, razprostirajočo se sedaj na nekaterih odsekih bojišča ob nizki tempe-

raturi, so poskušali prodreti v nemške bojne črte, kakor se danes doznava iz pooblaščenega vira, toda bili so z zelo hudimi izgubami odbiti.

Južnovzhodno od Toropca so Rusi vrgli v napad nove močne sile z namenom, da bi osvobodili že prej obkoljene sovjetske čete na tem področju. Boljševiki so pripravili svoj napad s silovitim topniškim ognjem, ki je trajal približno tri ure, nakar so v zaporednih valovih spustili v boj pehote. Nemski zaporni ogenj pa je strl ves ofenzivni zalet Rusov, ki so bili prisiljeni umakniti se in pustiti na terenu 25 tankov ter nad 1000 mrtvih. Postojanka pa je nato trdno ostala v nemških rokah. Nadaljuje se sedaj z uničevanjem sovjetskih čet, zajetih v žep.

Finski odsek

Helsinki, 16. dec. s. V zadnjih 24 urah ni bilo nobenih pomembnih dogodkov na frontah, razen živahnega udejstvovanja patrulj. V Helsinkih je bil kratek letalski alarm.

Najvišje odlikovanje poveljnika madžarskih čet v Rusiji

Budimpešta, 16. dec. s. Regent Horthy je odlikoval armadnega generala Janyja, poveljnika madžarskih čet na vzhodni fronti z velikim križem madžarskega reda za zasluge s trakom in mečem. Visoka počastitev s tem odlikovanjem, ki je bilo izročeno generalu v njegovem glavnem stanu po regentovem odposlancu, je priznanje sposobnosti in vojaške hrabrosti, ki ju je poveljnik madžarskih čet na vzhodni fronti ob mnogih prilikah pokazal.

Novo japonsko izkrcanje na Novi Gvineji

Nadaljnje uspešne operacije v kitajskih provinciah

Sanghaj, 16. dec. s. Iz Sidneya poročajo, da so Japonci izkrcali veliko število čet na Novi Gvineji in sicer na obali Papuzije, severno od Gona. Ni bilo točno javljeno, koliko sil je bilo izkrcanih. Anglosaški viri zatrjujejo, da razvija zavezniki letalstvo živahno delovanje, hoteč preprečiti novo izkrcanje ter odprti novega bojišča na Novi Gvineji. Zadnja poročila pa pravijo, da so se Japonci že uspešno izkrcali. Glavni cesarski stan tudi poroča, da je japonsko letalstvo med 24. novembrom in 8. decembrom zgubilo ali uničilo na tleh na Novi Gvineji 44 sovražnih letal, potopilo dve patrolni ladji in dve prevozni ladji blizu Bune. V istem času je bilo zgubljenih 9 japonskih letal.

Sanghaj, 16. dec. s. Iz uradnega vira se doznava glede nadaljnjih uspehov japonskih sil pri obširnih očiščevalnih operacijah, ki se vodijo istočasno v več oddaljenih pokrajinah, da je bilo ubitih 5000 čungkingških vojakov, 2000 pa ujetih v zadnjih treh mesecih v področju Vuhana, dočim znaša vojni plen več desetih topov. Z nenadnim napadom so Japonci pogнали v beg znatne čungkingške sile v področju Hanokva ter uničili vse njih postojanke. Izkrcane sile so z bliskovito akcijo osvojile tudi odsek Hvangeja. Neka japonska mornariška edinca operirajoča ob železnici Kanton — Hankov, je napadla sovražne ovrhe vagonov, kolono ter se polastila znatne količine vojnih potrebščin.

Nov val hudih izgrediv v Indiji

Ogorčenje zaradi nasilne smrti Gandhijevega tajnika

Bangkok, 16. dec. s. Velike demonstracije, katerih se je udeležilo na desettisoče Indijcev, so bile v Bombayu zaradi smrti zasebnega tajnika Mahatme Gandhija, Mahadeva v ječi Peone. Demonstranti so po cestah prekinjali Angležje in vzklicali svobodo Indiji. Po vesteh neke tajne indijske radijske postaje je bolehn Mahadev umrl zaradi mučenja v ječi. Iz jeniške bolnice so ga prestavili v celico. Polcija je razpršila demonstrante s svinčeniimi palicami in je aretirala 400 ljudi.

V industrijskem predelu Bombaya je eksplodirala bomba, ki je skoraj popolnoma porušila predelnico neke angleške družbe. Sedem oseb je bilo ubitih, 40 pa ranjenih. Druga bomba je eksplodirala v nekem postnem uradu. Neko vladno žitno skladišče so demonstranti zažgali.

Tudi v Ahmedabadu so nastale demonstracije in spopadi, pri katerih je bilo mnogo mrtvih in ranjenih. V Renconu je policija napadla kolono demonstrantov, ki je skušala dospeti do jetnišnice. Polcija je rabila orožje. Med demonstranti in agenti

je nastala pravcata bitka, v kateri je neki mlad Indijec iztrgal iz rok policijskega komisarja revolver in komisarja ustrelil.

Kolektivne globe so bile naložene raznim krajem v okrožju Surata. V Kolhapuru so Indijci vdrl v davčni urad in zmetali iz pisaarn polštvo in listine. Oddelek čet, ki je prišel takoj na pomoč policiji, je po srčiti borbi izpraznil urad. Okrog 30 Indijcev je bilo aretiranih. Na kolodvoru železnice proge Kolhapur—Miraj je bilo zažganih 20 tovornih vagonov z živilji, ki so bila namenjena angleški vojski.

Doznavajo se nadalje, da je indijski voditelj Pej Bahadur javno ožigosal zadržanje vlade podkralja do zaprtih članov kongresa. Obžaloval je zlasti, da podkralj ni dovolil podpredsedniku Mahi Mukerifu in podpredsedniku pokrajine Madras Raji Gopalakuriju obiskati Gandhija v ječi. Bahadur je zaključil svoj govor rekoč, da Angležji s svojo slepo zatiralno politiko samo pospešujejo trenutek, ko bo Indijcem uspelo zopet osvojiti neodvisnost.

Črna ura za Churchilla v parlamentu

Berlin, 16. dec. s. Včerajšnja debata v angleški spodnji zbornici nudi angleškemu tisku priliko za opozorilo, da je glavno vprašanje, ki povzroča skrb Anglosasom, podmorniška vojna, ki ogroža angleško pomorsko oskrbo. Očitno so izredno visoke številke o potopitvah, ki so jih objavila nemška vojna poročila, vznemirile angleško javno mnenje bolj kakor bi Angležji radi priznali. Skrbni politični krogi in prebivalstva so še večje zaradi skrajne rezerviranosti Churchilla in admiralitete, ki nečeta objaviti natančnih števk o izgubljenem brodogoj. Niti nedavne izjave ministrskega predsednika niso moge pomiriti javnega mnenja. Zato je bil na včerajšnji seji Churchill obsipen z vprašanji in je prišel v praveci križni ogenj kritik in vprašanj. Mnogi poslanci so bili zelo ogorčeni in so postavili Churchilla ob zid: Ali je res, da v nasprotju z uradnimi zagotovili potopitve zopet stalno naraščajo? Kje je tista tako učinkovita obramba, o kateri vedno govori admiraliteta?

Ministrski predsednik je bil zelo slabe volje in ni znal odgovoriti na nobeno tve vprašanje ter se je omejil na prikazovanje

funkcij in organizacije borbe proti podmornicam. Poveljeval je plodno udejstvovanje posebnega odbora, ki mu je sam predsednik in katerega naloga je organizirati boj proti podmornicam. Močno je pohvalil generala Smutsa, toda nobene besede ni izrekel glede vprašanj, ki so bila pri sru zbornici, to je o mesečnih tonaj, ki izgine na dno morja in o »uspehih« proti podmornicam.

Ministrski predsednik, ugotavljajo v Berlinu, se je to pot vzdržal vsakih optimističnih zagotovil, tudi najbolj splošnih, ter se ni upal osporavati resničnosti nemških uradnih poročil. Po končani debati skupščina ni vedela o tem opranjanju nič več kakor pred debato. Ostane dejstvo, kakor zaključujejo pristojni berlinski krogi, da sta nervoznost in alarm v parlamentarnih krogih in med prebivalstvom zaradi zmagovite vojne nemških podmornic, pripravila Churchillovo potpuno črno uro v spodnji zbornici ter ga prisilila, da se je dotaknil, čeprav z nepomembnimi besedami, perečega vprašanja, za katerega bi nekaj plačal, da ne bi bilo treba o njem govoriti.

Predpisi za nadzorovanje gibanja in bivanja tujcev v Ljubljanski pokrajini

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na § 57. bivšega jugoslovenskega kazenskega zakonika z dne 27. maja 1929, spremenjenega z zakonom z dne 9. oktobra 1931, § 67. uredb z dne 13. januarja 1930 o izvrševanju očevalnih odredb in naredb z dne 29. marca 1933 o podpiranju brezposelnih in pobiraju delomrznosti, glede na svojo naredbo z dne 4. junija 1941-XIX, št. 38, o obvezni prigraditvi za priseljence v Ljubljansko pokrajino, na člen 8. naredbe z dne 11. septembra 1941-XIX, št. 97, o ukrepih za zaščito javnega reda in na določbe v uveljavljenih Ljubljanske pokrajine, o dobrih z navedbo z dne 25. aprila 1942-XX, št. 94, smatrajoč za umestno, da se te določbe dopolnijo in vzporedijo, kakor gre za nadzorovanje gibanja in bivanja tujcev v Ljubljanski pokrajini, in na podstavi čl. 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX, št. 291, odreja:

I. poglavje

O bivanju tujcev v pokrajini tujcev iz pokrajine

Čl. 1. Za tujce po tej naredbi se štejejo vsi tisti, ki so ali so pred 1. septembrom 1939 bili državljani kakor tuje države, razen če so si pozneje pridobili italijansko državljanstvo, in osebe brez državljanstva.

Čl. 2. Vendar se ne štejejo za tujce tisti, ki so bili pred razsolom jugoslovenske države njeni državljani, so bili rojeni, in na dan 11. aprila 1941-XIX pristojni na ozemlju, priključnem kraljevini Italiji s kr. ukazom z dne 3. maja 1941-XIX, št. 291, in z dne 18. maja 1941-XIX, št. 452, ter so tamkaj stalno bivali vsaj 15 let in bili tamkaj na dan 11. aprila 1941-XIX.

Čl. 3. Tujci, ki prihajajo bodisi iz drugih pokrajin Kraljevine bodisi iz inozemstva, se morajo v štiri in dvajsetih urah po prihodu v pokrajino osebno zgledati pri oblasti javne varnosti kraja, kjer so, da dajo svoje podatke in da napravijo prijavo bivanja.

V občini Ljubljana se je treba zgledati in napraviti prijavo pri Kr. kvesturji, v drugih občinah pa pri uradu javne varnosti, če tega ni, pa pri občinskem oblasti.

Isto obveznost imajo tujci kadar koli prelože svoje bivališče iz ene občine pokrajine v drugo.

Čl. 4. Zgledanje in prijave dolžnosti po prednjem členu 3. so oproščeni tujci, ki potujejo skozi pokrajino brez postanka.

Osebe, ki so dolžne obveznosti v štiri in dvajsetih urah od prihoda v pokrajino je prav tako oproščeni tisti tujci, ki se ji iz zdravstvenih razlogov nikakor ne more odvzati kar dokazuje z zdravniškim potrdilom. Potrdilo mora hkrati s prijavo po prednjem členu izročiti v predpisanim roku pri tamkajšnji oblasti javne varnosti, ki jo mora imeti pri sebi.

V takem primeru se mora tujec zaradi potrditve oddane prijave osebno zgledati v štiri in dvajsetih urah potem, ko je ovira prenehala.

Čl. 5. Prijava po členu 3. se mora napraviti pisмено na posebni prijavnici, ki jo mora prijavitelj podpisati. Če ne zna pisati, pripomni to uradnik, ki prevzame prijavo. Prijavnica vsebuje:

- popolne osebne podatke prijavitelja in njegovih ne več ko 16 let starih sorodnikov, ki so z njim;
- državljanstvo, narodnost, kraj navadnega bivališča in odkoder prihaja;
- verodostojen razlog, zaradi katerega prihaja tujec naravnost iz inozemstva;
- polje in namen njegovega prihoda v pokrajino;
- nameravano dobo bivanja v pokrajini in v Kraljevini;
- kraj, osebo ali ustanovo, pri kateri se je nastanil;
- ali in kateri poklic, obrt ali trgovino ali delo izvršuje ali namerava izvrševati v Kraljevini in v pokrajini; na svoj račun ali v družbi z drugimi ali za tujo račun.

Čl. 6. Oblasti, ki je prevzelo prijavo, izda prijavitelju po pregledu listin, katere je tujec predložil v utemeljitev svoje prijave, in po ugotovitvi njegove istovetnosti prejemno potrdilo, če ni kakšne zadržke za njegovo bivanje v pokrajini in pošlje dvojnik prijavnice Kr. kvesturji.

Posest potrdila dokazuje polnopravljeno, da je tujec ustregel dolžnosti iz člena 3. te naredbe.

Potrdilo se mora uradnikom ali organom javne varnosti na njihovo vsakokratno zahtevo pokazati.

Če preloži tujec svoje bivališče iz ene občine pokrajine v drugo, mora v drugem odstavku člena 3. navedeno oblasti, kateremu se predloži nadaljnja prijavitelj, tujcu odvzeti prejemno potrdilo o prejšnji prijavi in to zaznamovati na novi prijavi in na novem prejemnem potrdilu.

Čl. 7. Imetniki prenočevališč in predstojniki vzgojnih in učnih zavodov in zavetišč, bolnišnic in zdravstvenih zavodov, posvetnih in verskih zajednic ali vobče prenočevališč za plačilo morajo poučiti tujca o dolžnosti, ki jo ima glede prijave in nadzorovanih splošnih in s tem, da zahtevajo, naj po prejemu prejemno potrdilo iz člena 6. te naredbe, čigar podatki se morajo vpisati v osebno knjigo prenočevalcev.

Imetniki prenočevališč in druge, v prednjem odstavku navedene osebe morajo zahtevati od tujca, naj jim pokaže potrdilo v štiri in dvajsetih urah po njegovem sprejemu, če pa ta kljub zahtevi potrdila ne pokaže, morajo v tem obvestiti oblasti, navedeno v drugem odstavku člena 3. te naredbe.

Čl. 8. Oblasti javne varnosti, zbor kr. karabinjerjev, kjer pa teh ni, občinsko oblasti lahko vsak čas povabijo tujca, da predloži listine o istovetnosti, katere mora imeti, in da se izkaže.

Če se v predpisanim roku ne zgleda, odredi oblasti javne varnosti lahko njegov privod po organih javne varnosti.

Če je kaj povelja za dvom o osebni istovetnosti tujca, se glede njega lahko odredi preiskava njegovih osebnih dokladov.

Čl. 9. Kdor iz katerega koli vzroka sprejme tujca v svojo službo, mora v treh dneh od dne, ko ga je sprejel, sporočiti v č. 3. te naredbe navedenemu oblasti njegove osebne podatke in nadrobno navesti, v kakšni službi se tujec uporablja ter koliko časa bo predvidoma zaposlen.

Prav tako mora v štiri in dvajsetih urah sporočiti omenjenemu oblasti, da je službeni razmerje prenehalo, da je tujec odšel in kraj, kamor odhaja. Če prestopi tujec

v drugo službo v istem kraju, je treba navesti njegovega gospodarja.

Če je službovavec kolektivna ustanova, je za tako sporočilo zavezan njen predstavnik.

Čl. 10. Izpolnitev predpisov prednjega člena ne odneha tujcu osebno in zgledanje in prijave dolžnosti po č. 3. in 4., zadnji odstavki.

Čl. 11. Kdor odstopi po kakšnem kol naslovu tujcu lastnino ali užitek kmetijskih ali stanovanjskih nepremičnin, ležnih na ozemlju pokrajine, mora to pisno naznaniti v drugem odstavku člena 3. navedenemu oblasti, in to v roku desetih dni, ter pri tem navesti natančne osebnostne podatke tujca in ob kratkem tudi vsebino odstopne pogodbe.

Naznanitev se mora opraviti tudi takrat, če je obvezna zaprosba predhodne pooblastitve za odstopne pogodbe, ustanovne ali prenosne pogodbe o stvarnih pravicah na nepremičninah ali o rabokupih o njih, ki so sklenjeni na več ko pet let, po določbah kr. ukaza z dne 7. maja 1942-XX št. 645, kakor tudi kadar je pri prodajah na dan dražbi dražitelj tujec. V slednjem primeru je dolžan opraviti naznanilo zapisnikar.

V primerih iz prednjega odstavka mora prijavitelj navesti tudi podatke pooblaščenega odloka.

Čl. 12. Visoki komisar lahko prepove vsem tujcem ali posameznikom bivanje v določenih občinah ali krajih.

Taka prepoved se pridobi preko krajevnega oblasti javne varnosti, če tega ni pa preko poveljstva kr. karabinjerjev, a če tudi takega ni, po občinskih organih. Priobči se pa lahko tudi z javnim razglasom.

Tujci, ki prelože prepoved, se lahko odstranijo po organih javne varnosti, v hujših primerih pa tudi internirajo ali izženejo.

Čl. 13. Določbe prednjega člena se ne uporabljajo na inozemske države ali vladne poglavarje, na člane svetega kolegija in člane diplomatskega in konzularnega zbora.

Čl. 14. Na obmejnih prehodih in v vseh ali v dvanajsetih urah na drugih mestih, kjer se dajejo prenočitve proti plačilu, mora biti vidno nabit prepis člena 1. 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 12. in 13. te naredbe v italijanskem, nemškem, slovenskem in hrvaškem jeziku.

II. poglavje

O izgonu, zavrnitvi in odstranitvi

Čl. 15. Tujec, izgon, ki ga odredi sodno oblasti po § 57. bivšega jugoslovenskega kazenskega zakonika z dne 27. maja 1929, spremenjenega z zakonom z dne 9. oktobra 1931, je vselej dokončen.

Poleg izгона, predpisane v kazenskih zakonih, se z odlokom Visokega komisarja izženejo tujci brez imovine ali ki se pešajo z vlačugarstvom ali opravili, ki zakrivajo delomrznost ali s postopajstvom ali beženjem. Če se pojavijo na mejah, jih je treba zavrniti.

Čl. 16. Poleg primerov iz prednjega člena se z odlokom Visokega komisarja lahko izžene in pošlje s prisilno potovnico ali zastražen na mejo tujci, ki prebivajo ali se mudi prehodno v pokrajini:

- če je obsojen zaradi zločina, čeprav zanj ni določena ali se ni izrekla stranska kazen izгона;
- če je ovaden zaradi prestopka predpisov o bivanju tujcev ali predpisov, izdanih za zaščito javnega reda in notranje varnosti;
- ki se ne more izkazati ali če je brez sredstev;
- ki je prestopil odredbo o odstranitvi, internaciji ali odpravi v domovino;
- iz razlogov javnega reda.

Ob istih okoliščinah se tujec lahko zavrne na mejo.

Določbe tega člena ne veljajo za Italijane, ki niso pristojni v Kraljevino.

Čl. 17. Namesto izгона odredi Visoki komisar lahko z odlokom, da se tujec odstrani ali pošlje na mejo s prisilno potovnico ali pa internira.

Čl. 18. Sodno oblasti mora trideset dni pred koncem zaporne kazni tujca, obsojenega za kakšno zločinstvo iz točke a) prednjega člena 16., obvestiti Visokega komisarja z zgoščeno poročilo o storjenem kaznivem dejanju, njegovih okoliščinah in obsojenčev osebi, kakor je razvidna iz pravnih spisov, in poleg tega navesti, ali je za tega tujca vložena prošnja za izženeje.

Čl. 19. Če Visoki komisar misli, da ni treba odrediti izгона ali smatra za umestno, da odloži po sodnem oblasti za odložen izgon, ker je druga država vložila prošnjo za izženeje ali pa iz drugih razlogov, poroča ministru za notranje posle in odredi medtem pripor tujca.

Čl. 20. Izgnani tujci se ne sme brez posebne pooblastitve Visokega komisarja povrniti na ozemlje pokrajine.

Če prelomi prepoved iz prednjega odstavka, se takoj pripravi in kaznuje s kaznijo zaporu od dveh do šestih mesecev, suno ali združeno s kaznijo v denarju od dva do deset tisoč lir.

Po prestani kazni se tujec iznova izžene.

Čl. 21. Tujec s prisilno potovnico se ne sme oddaljiti z odkazane poti. Če bi se oddaljil, se zapre in kaznuje z zaporno kaznijo od dveh do šestih mesecev, sam., ali združeno z denarno kaznijo od dva do deset tisoč lir.

Po prestani kazni se odvzame na mejo tujca, glede katerega ni pogojev za izgon, obvesti Visoki komisar o tem pristojnega konzulara radi morebitnih ukrepov ali pa pošlje, če gre za državljana sosednje države, tega na mejo s prisilno potovnico in poroča o tem ministru za notranje posle.

Čl. 23. V odloku o izgonu, odstranitvi, internaciji ali odpravi v domovino, se je treba sklicevati na določbe člena 20. in 21. te naredbe.

Čl. 24. Če se tujec zapre ali se osebno javi, mora oblasti javne varnosti o tem takoj poročati Visokemu komisarju.

Glede tujca se odredi preiskava njegovih podatkov in zaslusila, zlasti odkod prihaja in zakaj je odšel iz domovine.

Dokler ne odloči Visoki komisar, se prijet tujec, če ni brez sredstev, potonih, brezčasen zaradi zločina ali v povratku zaradi kršitev določb o bivanju tujcev ali v političnem pogledu sumljiv, lahko izpostavi pogoj, ki se oblasti javne varnosti vidijo potrebni.

Določbe prvih dveh odstavkov tega člena se uporabljajo tudi, kadar je treba izročiti tujca zaradi kakršnega koli kaznivga dejanja sodnemu oblasti.

III. poglavje

Prehodne, končne in kazenske določbe

Čl. 25. Tujci, ki so na dan objave te naredbe že v pokrajini, si morajo, če jih še nimajo, priskrbeti v roku tridesetih dni potni list ali drugo enakovredno listino o istovetnosti, iz katere je razvidno njih državljanstvo in ki jo je izdala država, kateri pripadajo, če nimajo državljanstva pa država, v kateri imajo svoje stalno bivališče.

Poleg tega se morajo do vštete 28. februarja 1943-XXI zgledati pri oblasti, navedenem v členu 3., da napravijo prijavo bivanja.

Čl. 26. Imetniki prenočevališč in druge v členu 7. navedene osebe morajo v štiri in dvajsetih urah po preteku roka, navedenega v drugem odstavku prednjega člena, zahtevati od tujcev, oskrbovanih ko stopi ta navedba v veljavo, prejemno potrdilo o prijavi bivanja.

Če se jim potrdilo ne pokaže, morajo v naslednjih štiri in dvajsetih urah obvestiti oblasti kakor je predpisano v drugem odstavku člena 7. te naredbe.

Čl. 27. Tisti, pri katerih so na dan uveljavitve te naredbe tujci v službi, morajo opraviti naznanilo po prvem odstavku člena 9. v roku desetih dni po tem dnevu.

Naznanilo je obvezno tudi v primeru, če je službeno razmerje prenehalo na dan pred dnevom uveljavitve te naredbe. V takem primeru mora obsegi tudi navedbe, predpisane v drugem odstavku člena 9. in se mora napraviti v treh dneh po dnevu uveljavitve te naredbe.

Čl. 28. Če so bile v Ljubljanski pokrajini ležale nepremičnine odstopljene v last ali uživanje tujcem pred dnevom uveljavitve te naredbe in je ta odstop še v veljavi, se mora opraviti naznanilo po členu 11. v roku desetih dni po dnevu uveljavitve te naredbe.

Čl. 29. Izpolnitev dolžnosti iz naredbe z dne 4. junija 1941-XIX št. 38 in iz člena 8. naredbe z dne 11. septembra 1941-XIX št. 97 ne oprasča od izpolnjevanja dolžnosti iz te naredbe.

V ničemer niso spremenjeni predpisi za uvedbo in voditve registra prebivalstva v občinah Ljubljanske pokrajine, odobreni z naredbo z dne 25. aprila 1942-XX št. 94. Izpolnitev dolžnosti iz priključne 10. navedene oprasča dolžnosti iz člena 9. 10., 11., 12., 13., 15. in 26. omenjene naredbe in obratno izpolnitev dolžnosti iz navedenih členov ne oprasča od izpolnjevanja predpisov priključne naredbe.

Čl. 30. Kolikor ni dejanje huje kaznivo in ne glede na uporabo policijskih ukrepov po tej naredbi se kaznuje s kaznijo zaporu od dveh mesecev, samo ali združeno z denarno kaznijo do pet tisoč lir:

a) tujec, ki se — razen v primerih tehtno upravičenosti zadržka — zaloti brez listin, predpisanih v čl. 25. v času po roku, določenem tamkaj;

Izpred okrožnega sodišča

Magda Župančičeva že osemindvajsetič pred sodniki Tokrat je obtožena vloma, ki ji je prinesel 13.868 lir glena

Ljubljana, 17. decembra. 52letna v Zabavi pri L. rojena samska postrežnica Magda Župančičeva je stalni gost zlatih klopi. Ni minilo še pol leta, kar smo poročali o neki kazenski razpravi proti njej. Bila je obsajena na 27 kazni, ki jo sedaj prestaja v zaporih ljubljanskega sodišča. Med tem se ji je ponudila nova priložnost za njeno profesionalno tatinsko delo in izkoristila jo je stoddostno. Državno tožilstvo jo je obtožilo zaradi dveh tatvin, ki so jo prinesle skoro 14.000 lir vrednih plen.

Obtoženka seveda marsikaj taj. Sodniki pa so ji že ob otvoritvi razprave povedali, da pride za njo vpoštev samo priznanje. Za dobrohoten opomin pa je bila gluha. Še nikoli ni Magda naravnost in brez izgovorov priznala svojih grehov. Dejanja že, teh glede na izpovedi prč ni bilo mogoče tajiti, krivde pa nikoli. Zgovorna kot najboljša branjevka ali krošnjar najprej vse zanika, potem pa, ko ji postajajo sodniški vprašanja prevročja, počasi počasi popušča tako do polovice. Drugo polovico vztrajno taj in priključuje, da bodo toliko tožilstvo jo je obtožilo zaradi dveh tatvin, ki so jo prinesle skoro 14.000 lir vrednih plen.

Obtoženka seveda marsikaj taj. Sodniki pa so ji že ob otvoritvi razprave povedali, da pride za njo vpoštev samo priznanje. Za dobrohoten opomin pa je bila gluha. Še nikoli ni Magda naravnost in brez izgovorov priznala svojih grehov. Dejanja že, teh glede na izpovedi prč ni bilo mogoče tajiti, krivde pa nikoli. Zgovorna kot najboljša branjevka ali krošnjar najprej vse zanika, potem pa, ko ji postajajo sodniški vprašanja prevročja, počasi počasi popušča tako do polovice. Drugo polovico vztrajno taj in priključuje, da bodo toliko tožilstvo jo je obtožilo zaradi dveh tatvin, ki so jo prinesle skoro 14.000 lir vrednih plen.

Obtoženka seveda marsikaj taj. Sodniki pa so ji že ob otvoritvi razprave povedali, da pride za njo vpoštev samo priznanje. Za dobrohoten opomin pa je bila gluha. Še nikoli ni Magda naravnost in brez izgovorov priznala svojih grehov. Dejanja že, teh glede na izpovedi prč ni bilo mogoče tajiti, krivde pa nikoli. Zgovorna kot najboljša branjevka ali krošnjar najprej vse zanika, potem pa, ko ji postajajo sodniški vprašanja prevročja, počasi počasi popušča tako do polovice. Drugo polovico vztrajno taj in priključuje, da bodo toliko tožilstvo jo je obtožilo zaradi dveh tatvin, ki so jo prinesle skoro 14.000 lir vrednih plen.

Obtoženka seveda marsikaj taj. Sodniki pa so ji že ob otvoritvi razprave povedali, da pride za njo vpoštev samo priznanje. Za dobrohoten opomin pa je bila gluha. Še nikoli ni Magda naravnost in brez izgovorov priznala svojih grehov. Dejanja že, teh glede na izpovedi prč ni bilo mogoče tajiti, krivde pa nikoli. Zgovorna kot najboljša branjevka ali krošnjar najprej vse zanika, potem pa, ko ji postajajo sodniški vprašanja prevročja, počasi počasi popušča tako do polovice. Drugo polovico vztrajno taj in priključuje, da bodo toliko tožilstvo jo je obtožilo zaradi dveh tatvin, ki so jo prinesle skoro 14.000 lir vrednih plen.

Obtoženka seveda marsikaj taj. Sodniki pa so ji že ob otvoritvi razprave povedali, da pride za njo vpoštev samo priznanje. Za dobrohoten opomin pa je bila gluha. Še nikoli ni Magda naravnost in brez izgovorov priznala svojih grehov. Dejanja že, teh glede na izpovedi prč ni bilo mogoče tajiti, krivde pa nikoli. Zgovorna kot najboljša branjevka ali krošnjar najprej vse zanika, potem pa, ko ji postajajo sodniški vprašanja prevročja, počasi počasi popušča tako do polovice. Drugo polovico vztrajno taj in priključuje, da bodo toliko tožilstvo jo je obtožilo zaradi dveh tatvin, ki so jo prinesle skoro 14.000 lir vrednih plen.

Obtoženka seveda marsikaj taj. Sodniki pa so ji že ob otvoritvi razprave povedali, da pride za njo vpoštev samo priznanje. Za dobrohoten opomin pa je bila gluha. Še nikoli ni Magda naravnost in brez izgovorov priznala svojih grehov. Dejanja že, teh glede na izpovedi prč ni bilo mogoče tajiti, krivde pa nikoli. Zgovorna kot najboljša branjevka ali krošnjar najprej vse zanika, potem pa, ko ji postajajo sodniški vprašanja prevročja, počasi počasi popušča tako do polovice. Drugo polovico vztrajno taj in priključuje, da bodo toliko tožilstvo jo je obtožilo zaradi dveh tatvin, ki so jo prinesle skoro 14.000 lir vrednih plen.

Obtoženka seveda marsikaj taj. Sodniki pa so ji že ob otvoritvi razprave povedali, da pride za njo vpoštev samo priznanje. Za dobrohoten opomin pa je bila gluha. Še nikoli ni Magda naravnost in brez izgovorov priznala svojih grehov. Dejanja že, teh glede na izpovedi prč ni bilo mogoče tajiti, krivde pa nikoli. Zgovorna kot najboljša branjevka ali krošnjar najprej vse zanika, potem pa, ko ji postajajo sodniški vprašanja prevročja, počasi počasi popušča tako do polovice. Drugo polovico vztrajno taj in priključuje, da bodo toliko tožilstvo jo je obtožilo zaradi dveh tatvin, ki so jo prinesle skoro 14.000 lir vrednih plen.

Obtoženka seveda marsikaj taj. Sodniki pa so ji že ob otvoritvi razprave povedali, da pride za njo vpoštev samo priznanje. Za dobrohoten opomin pa je bila gluha. Še nikoli ni Magda naravnost in brez izgovorov priznala svojih grehov. Dejanja že, teh glede na izpovedi prč ni bilo mogoče tajiti, krivde pa nikoli. Zgovorna kot najboljša branjevka ali krošnjar najprej vse zanika, potem pa, ko ji postajajo sodniški vprašanja prevročja, počasi počasi popušča tako do polovice. Drugo polovico vztrajno taj in priključuje, da bodo toliko tožilstvo jo je obtožilo zaradi dveh tatvin, ki so jo prinesle skoro 14.000 lir vrednih plen.

Obtoženka seveda marsikaj taj. Sodniki pa so ji že ob otvoritvi razprave povedali, da pride za njo vpoštev samo priznanje. Za dobrohoten opomin pa je bila gluha. Še nikoli ni Magda naravnost in brez izgovorov priznala svojih grehov. Dejanja že, teh glede na izpovedi prč ni bilo mogoče tajiti, krivde pa nikoli. Zgovorna kot najboljša branjevka ali krošnjar najprej vse zanika, potem pa, ko ji postajajo sodniški vprašanja prevročja, počasi počasi popušča tako do polovice. Drugo polovico vztrajno taj in priključuje, da bodo toliko tožilstvo jo je obtožilo zaradi dveh tatvin, ki so jo prinesle skoro 14.000 lir vrednih plen.

b) tujec, ki se v določenem roku ne zgleda pri oblasti in ne napravi ali ne potrdi prijave iz člena 3. 4., zadnji odstavek, in iz člena 5., ali ki ne pokaže prejemno potrdilo, če se to zahteva po č. 6., 7. in 28., ali če ne ustreže pozivu oblasti javne varnosti po členu 8., da naj se zgleda v roku, ki ga oblasti določi;

c) imetniki prenočevališč in druge v členu 7. navedene osebe, če ne zahtevajo, da se pokaže prejemno potrdilo in ga ne zaznamujejo v osebni knjigi gostov ali ne naznanijo, da se pokaz po č. 7. in 26. ni izvršil;

d) tisti, ki sprejmejo ali imajo tujca v svoji službi a tega ne naznanijo v določenem roku, kakor je predpisano v prvem in drugem odstavku člena 9. in 27.;

e) kdor je po č. 11. in 28. zavezan, pa ne vloži v tamkaj določenih rokih naznanila o odstopu nepremičnin v last ali uživanje tujcem;

f) kdor nima, dasi je zavezan, izvešene-ga prepisa izvlečka iz te naredbe, predpisane po členu 14.;

g) tujec, ki prelomi prepoved bivanja v določenih občinah ali krajih, kakor mu je bila priobčena po drugem odstavku člena 12. te naredbe.

Čl. 31. V prednjem členu določene kazni izkra v ljubljanski občini Kr. kvestura, v drugih občinah pokrajine pa upravno oblasti prve stopnje po skrajšanem postopku, določenem v naredbi z dne 26. januarja 1942-XX št. 8.

V primerih, obseženih v č. 20. in 21. je za sojenje pristojno Vojaško vojno sodišče Višjeje poveljstva oboroženih sil Slovenije-Dalmacija, oddelek v Ljubljani.

Čl. 32. Ta naredba, s katero se razveljavljajo naredbe z dne 4. junija 1941-XIX št. 38, člen 8. naredbe z dne 11. septembra 1941-XIX št. 97 in vse druge, nje nasprotujoče ali z njo ne združljive določbe, stopi v veljavo na dan 1. januarja 1943-XXI.

Ljubljana, dne 11. decembra 1942-XXI. Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino:

Emilio Grazioli

Imenovanje župana občine Kočevje

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podstavi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291, glede na naredbo z dne 24. januarja 1942-XX št. 12 o uvedbi županov in glede na naredbo št. 224 z dne 25. novembra 1942-XXI, s katero sta bili občini Kočevje-mesto in Kočevje-okolica spojeni v eno samo občino, odloča:

Grabrijan Miloš po. Alojzija se imenuje za župana občine Kočevje z veljavnostjo od 10. decembra 1942-XXI.

Komisarju okrajnega načelstva v Kočevju se naroča, da izvrši to odločbo. Ljubljana, dne 3. decembra 1942-XXI. Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino:

Emilio Grazioli

Beleznica

KOLENDAR

Danes: Četrtek, 17. decembra: Lazar
DANASNJE PRIREDITVE
Kino Matica: Pomladne vode
Kino Sloga: Hlisa strahov
Kino Union: Dekleta za moštve
Razstava Mušič-Sedej-Zonič v Jakopičevem paviljonu
Razstava Franceta Pavlovca v Galeriji Obersonel
Razstava slikarja Mihelca in kiparja Tineta Kosa v salonu Jake Oražma v Pržakovi ulici

DEZURNE LEKARNE

Danes: Dr. Piccoli, Bleiweisova cesta 6, Hočevar, Celovška cesta 62, Garts, Moste — Zaloška cesta 47.

Tretji roman

»DOBRE KNJIGE«

TRYGVE GULBRANSEN:

IN VEČNO ŠUME GOZDOVI

je

Avgust Strindberg: „Oče“

K današnji premieri v Drami — Avtobiografske poteze v Strindbergovih delih

Ljubljana, 17. decembra V svetovni literaturi je težko najti dramatika, čigar dela bi bila v toliki meri življenjska izpoved, kakor so Strindbergova. Če izjavimo, da Strindbergova, folklorne in prirodoslovne značaja, ima velik del njegove proze in dramatike za osnovo njegovo lastno življenje in izkušnje.

Kot značilnost njegove izredno močne človeške in umetniške individualnosti, je omeniti dispozicijo za naravnost masovno-duševno trpljenje. V zvezi s tem se uveljavlja (bolj ali manj vidno) v njegovih delih antagonizem med genijem, ki svoja doživljaja objektivizira in jih dviga tako v svet čiste umetnosti in v zagrenjenim zemljanom, ki mu sovraštvo narekuje subjektivno vrednotenje sebe in okolice.

Za prvi primer služijo nam znana dela: »Nevesta s krono« in »Labodke«; kot nekakšen prehod iz prve faze v drugo: »Velika noč« in »Sonata strahov«, kot drugi primer pa »Smrtni ples« in »Oče«, ki sta spricvali njegovih gorjastih življenjskih dogmanj.

Nemajhna književnost, bodisi Strindbergova lastna, bodisi tuja, obravnava njegovo življenje. Iz najskromnejših razmer prihajajoči Strindberg (Sin dekle) s prav posebno tenkim, občutljivim čutom osrečeni in zaradi tega onesrečeni genij občuti vsak okret usode močneje kot povprečni človek. Kakor povzroči boleče zno v živi školkji rast biserja, tako vzbuja njegova vedno rastoča, že naravnost patološka občutljivost na njegovi življenjski poti reakcije, ki jih njegov genij kristalizira v literaturi.

Njegov prvi zakon s ločeno ženo, plemenitašino, in njegov drugi, z igralko, sta dva posebno močna povoda za njegovo pesimistično vrednotenje ženskega spola in zakona in vzrok njegovega premočnega subjektivnega presojanja ženske psihe.

Usoda je hotela, da je od narave zapeljivi, po nežni in takti ljubezni in razumevanju hipečji pastorek sveta postal žrtve svoje bolešne občutljivosti in potom njenega sovraženja žensk. Res, da žene niso bile brez krivde, toda tudi on sam je bil povod svojega trpljenja. Bolehal je na kompleksnih manjvrednosti in kot posledica teh so se razvili v njem: nezaupanje, ljubosumje in dvom. Njegovi ženski liki v dramah so v številnih primerih zasnovani na njegovem subjektivnem pesimizmu in so zato čisto psihološko slabo utemeljeni. Vendar pa se najdejo v besedilu ali med vrsticami nasprotja, ki kažejo, da je mimo njegovega zaslovenega sovraštva pri njem soustvarjal njegov boljši »jaz« — umetnik.

Drama: »Oče«

V tem primeru je ogrožena drama avtobiografsko. Nanaša se na avtorjevo kalvarijo njegovega prvega zakona. Kot posebno značilnost (ne samo tega dela) bi bilo omeniti, da označuje Strindberg žensko kot zgolj nagonso bitje, in njene spletke ne kot plod bistrega razuma, temveč instinkta. Najmočnejša miselna opora njegovih dram o zakonu je: v ljubezni dedno sovraštvo med možem in ženo in boj za premoč značaja.

Analiza značaja

Oče, ritmojster (ki ga igral Pavel Kovič) je rojen kot nezaključen in nedobrodošel otrok. Posledica te zavesti je pri njem kompleks manjvrednosti in šibka volja. Kljub temu je kot značaj polnovereden: pošten, dober, odkrit, pogumen. Vendar pa ni brez raznih človeških slabosti (neko mladostno razmerje ga stane 10 let boleznij). V zakonu se do kraja zave pomanjkanja svoje močnatosti in si skuša zaradi odgovarjajočih ženine reakcije priboriti nadmočje. Razen v vojaškem poklicu se hoče uveljaviti tudi kot znanstvenik (želja po dokazu o njegovih nadpovprečnih sposobnostih).

Ko hoče uveljaviti svojo voljo pri odločitvi o hčerini vzgoji, (igrala jo bo Simčičeva) naleti na odpor močnejše žene. V odločilnem konfliktu mu vcepi žena Laura (Gabrijelčičeva) dvom o njegovem očetovstvu. Na ta način si uziurira pravico do odločitve. Od vsakodnevnih malenkostnih muk zakonskih diferenc izmučeni in živčno razdraženi mož v svoji nemoči reagira z dejanskim napadom na ženo. Njegova psiha se znostrji, ko sliši kako zmaguje žena s svojo voljo in lažmi, da bi ga spravila v ječo ali v blaznico. V volji nedorasli ji mož končno živčno klone; zadene ga kap.

Žena Laura, (ki pravi o njej lastni brat pastor (Gorinšek), da je bila od nekdaj trmasta in neupogljiva in da ji ni šlo toliko za stvari same po sebi, temveč za to da zmaga njena volja) je spoznala v ritmojstru človeka-otroka s šibko voljo, potrebnega pomoči. V njej je zbudil predvsem materski kompleks in zavedno in podzvedno željo, da bi bil podložen njeni volji. Naravno, da jo kot mož s pomanjkljivo voljo ni mogel osvojiti. Nikdar se mu ni vdala, ampak si ga je vzela in vedno vladala nad njim. Kot mati mu je bila prijateljica, kot žena in ljubica se šibkejšemu ni mogla ukloniti in ga je zaradi njegovih prizadevanj zasovražila. Hotel je je premagati s svojo močnatostjo in to je bila usodna pomota. Boj med dvema voljama je bil neizogiben. Ko je spoznal njegovo nadmočje se ji je hotel upreti — a strla ga je z vsemi pripomočki, branec svoje materinstvo. (Poudarek na tem momentu je brzokone nov, po igralski koncepciji Gabrijelčičeve.)

Konflikt

Mož sicer dobi lastnostmi, a po volji pritlikavec, se bori a priori z ženo izredno močne volje, a kasneje z ženo-materjo, ki je spoznala življenjsko nezmožnost slabša in noče pustiti svoje hčere od sebe, pod vpliv tuje volje. Za vsako ceno hoče zmagati in zato mu zbudi dvom o očetovstvu. Pri tem pa se noče odreči pravic, ki jih sme terjati od njega kot legitimnega očeta. Zato uporabi nagonso vsako, tudi nečedno pot, ki bi ji pomagala do cilja. Niti čast, niti poštenje, niti sram je ne morejo ustaviti. Ko vidi mož bližajočo se mu poraz, mu niti ta ne more zbuditi volje, da bi raztrgal pajčevino laži okrog sebe. Zgrožen nad ženinim početjem in lastno nemočjo podleže fizično — kap.

Slog igranja in pojmovanja

Strindberg je možno igrati na dva načina: Primitivnejši, zastareli je črno-bela tehnika: žena, posebej zlo brez komi-

promisa, prirodno zlo iz prirodnega nagona nasprotovanja; — mož: posebej zlo poštenost brez krivde, žrtve žene, (nagonski ljudje; Strindbergovo subjektivno pojmovanje).

Drugi način je tisti, ki predstavlja oba protipola v medsebojnem trenju; vsak izmed njih je rezultat svojega porekla, nra-vi, vzgoje, značaja, (plod družbe in raz-mer; Strindbergovo objektivno surrealistično gledanje). To je za umetnino edino važno. Strindberg kot človek ne sme do be-sede.

Naloga igralcev je, da so umetniško objektivni zagovorniki značaja, ki jih predstavljajo.

Pri Strindbergovih delih so potrebni bolj kot kje drugje igralci-psihologi, da pre-drejo v bistvo značaja in odkrijejo v njih tudi tiste zametke, ki jih je avtor morda podzavedno položil vanje. In ravno v Strindbergu je dosti tega. Izvrtati je treba iz

njegovih oseb vse tiste iskre, ki osvet-ljujejo krivdo in nekrivdo.

Jasno je n. pr., da je Laura moralno kri-va, toda način kako to izkazuje igra-ka nagib zakaj je postala kriva in kako ga utemelji, je bistven. Laura je imela od narave marsi-kako napako, toda če bi sklenila zakon z odgovarjajočim ji možem, ki bi jo bil zm-žen vzgojiti, bi ne prišlo do konflikta. Prav tako je z ritmojstrom. Torej ne leži drama zgolj v divergenci značaja, temveč tudi v zunanjih okoliščinah. Zakon med tema dva-ma človekoma je njuna prva skupna kriv-da. V dramo je še več takih skupnih krivd in napak, ki si držijo tesnitno in ji dajejo ravnovesje. Kajti konstrukcija drame, ka-kor tudi režija, sta arhitektoniki, ki zahte-vata vsaka svojo in skupno soimensost in harmonijo, da se delo ne prevesi v eno ali drugo smer. In ravno pri Strindbergu, ki je argumentiral pretežno v prid moža in to včasih prekomerno (govorim o umet-niški arhitektoniki ne o človeški pravičnos-ti!) je stvar režije in igralcev, da uravno-težijo razmerje dejanja in oseb.

Razen navedenih igralcev bodo igrali še: dr. Ostermark — Košič, dojlja — Kralje-va in Sluga Noid — Potokar. Igro je zre-žiral Jože Kovič. Maša Slavčeva

DNEVNE VESTI

— Pouk na domu po radiju. Ministrstvo za narodno vzgojo je v sporazumu z mini-strstvom za ljudsko kulturo in z radijsko družbo ELAR organiziralo tečaj šolskega pouka na domu. Ure za učence srednjih šol, ki bodo oddaje poslušali na svojem domu, bodo vsako dopoldne ob 10. od 28. decem-bra do 15. februarja. Gre za popolnoma re-gularen šolski učni tečaj. Ureditelj in vod-stvo oddaj sta bili poverjeni specialistom.

— Smrt novinarja dr. Raffaele Falanga. V Napoliju je v nedeljo ponoči nenadoma umrl eden najbolj znanih krajevskih novi-narjev dr. Raffaele Falanga. Pokojnik je bil dolga leta urednik »Il Mattino«. Sedaj je bil zaposlen v uredništvu Corriere di Napoli.

— Kardinal Fossati na obisku v Torinu. Kardinal nadškof Fossati je v petek ob-iskal nekatere predele mesta Torina, ki so jih poškodovali sovražni zračni napadi. Ob-iskal je tudi ranjence in oškodovance, ki jih je tolažil s svojo vzvišeno očetovsko besedo.

— Prof. Ružička član papeževih znan-stven akademij. Papež je povabil k so-dolovanju v svoji znanstveni akademiji prof. organske kemije in voljo kemičnega laboratorija univerze v Curihu Leopolda Ružičko. Novi član akademije bo zasiedel mesto, ki je bilo izpraznjeno s smrtjo Francoza Edvarda Branlyja. Prof. Ružička je star 55 let in po rodu Hrvat. Za svoje znanstveno delo je dosegel že mnogo pri-znanj po vsem svetu. Leta 1939. je dobil Nobelovo nagrado.

— Iz »Službenega lista«. »Službeni list za Ljubljansko pokrajino«, ko 100. z dne 16. decembra 1942-XXI. objavlja naredbo Visokega Komisarja: predpisi za nadzoro-vanje gibanja in bivanja tujcev v Ljubljanski pokrajini; odločbo Visokega Komisarja: imenovanje župana občine Kočevje in obja-vo gleed življskih in oblačilnih podpornih nakaznic.

— Nov sodni tolmač. Dr. Leo Stare, od-vetniški pripravnik v Ljubljani, Puciničeva ulica 10 I je bil imenovan za stalno zapri-seženega sodnega tolmača za italijanski, češki in slovaški jezik pri krožnem so-dišču v Ljubljani.

— Dve težki nesreči v Rimu. Preteklo sredo sta v Rimu trčila dva tramvaja v polnem diru. Oba sta hotela prevoziti križišče. Najtežje je bil poškodovan deček, ki je visel na prednjih stopnicah. Med prevozom v bolnišnico je umrl. Razen njega je bilo še nekaj drugih potnikov lažje poškodovanih, oba tramvaja pa sta potreb-na temeljitega popravila. Voznika je poli-cija aretirala. — Druga večja nesreča se je istega dne zgodila v ulici Ostiense. Tudi v tem primeru je prišlo do trčenja dveh tramvajskih voz. Osem oseb je bilo lažje ranjenih.

— Smrt odvetnika pri lovski nesreči. Nekaj rimskih lovec se je prejšnji teden podalo na hrib S. Bigio, kjer so hoteli upri-zoriti lov na divje race. Med njimi sta bila tudi odvetnik Goffredo di Biagio in ured-nik lista »Giornale di Italia« Gorio. Ko so prišli k jezeru Fondi, sta se oba vkrcala v čoln, ki se je približno 30 m od obale pre-vrnil. Oba lovca je zagrnila voda. Urednika Gorioja so kmalu rešili nezvestnega. Niso pa mogli najti trupla odvetnika di Biagio. Gorio je bil kmalu izven življenjske nevar-nosti.

— Dva pobesnela dromedarja na barijskih ulicah. V Bariju se je prejšnji teden ustavi-l večji cirkus. Podjetje ima med svojimi zi-valmi tudi dva dromedarja, ki sta sicer ze-lo pohlevni živali. Preteklo sredo pa jima je uspelo pobegniti iz cirkusa in kakor pobesnela sta zdirljala po glavnih barijskih ulicah. Med dirko sta podrla dva dečka; nekaj jih je komaj ušlo, da niso doživeli iste usode. Ko sta se že močno upehala, se je posrečilo večji skupini mimoido-čih, da so ju ustavili. Odpeljali so ju zopet zelo pohlevna nazaj v cirkus.

— Aretacija zaradi spekulacij s stano-vanjskimi najemninami. Oblastva energično pobija vse poskuse brezvestnežev, ki sku-sajo izkoristiti sedanji trenutek in zahte-vajo od meščanov, ki se naseljujejo na de-želi visoke najemnine za svoja razpoložljiva stanovanja. Tako je bil v Noviju pri Bariju aretiran Giuseppe Contegiacomo, ker je zahteval izredno visoko najemnino za sta-novanja v svoji vili. Prav tako je iz istih razlogov policija aretirala sestro Settanni.

— Zanimiva ločitvena sodba. Po dolo-čbah novega državlanskega zakonika je bila te dni izrečena zanimiva ločitev zakona v Firenci. Oktobra je firenški okrajni so-dnik obsodil na nekaj mesecev zapora gospo V. C. in njenega ljubimca zaradi prešuštv-anja. Njen mož je kasneje zahteval sodno ločitev zakona in prepoved, da bi nezvesta žena še v naprej nosila njegovo ime. So-dišče je njegovemu predlogu ugodilo in mu zaupal v vzgojo tudi vse maloletne otro-ke. Žena ne sme več uporabljati imena svo-jeje bivšega moža.

— Nesreče. V zadnjih dneh so iskali v ljubljanski bolnici pomoči naslednji po-nesrečenci: Josip Rihar, 4 letni sinček po-sestnika iz Dobrove se je oparil s krompom po obrazu. — Ivan Zvolček, 37 letni mizar z Brezovice, se je ranil na desnici. — Ma-rijo Kadunc, 37 letno ženo služitelja iz

Ljubljane, je ugriznil pes v levo nogo. — Viktor Dovč, 4 letni sinček delavca iz D. M. v Polju, se je oparil z lugom po nogah. — Fr. Skočir, 39 letni trgovski sluga iz Ljubljane, se je pri padcu potolkel po glavi. — Anton Jere, 65 letni posestnik iz Trebeljane, si je poškodoval desno oko. — Fr. Jančarja, 12 letnega sina delavca iz Ljubljane, je podrl avtomobil; deček ima notranje ranitve.

IZ LJUBLJANE

—lj Precej močan potres. Davi okoli 5.45 je mnoge meščane prebudilo zibanje in tresenje postelj. V polnu se nekateri niso zavedli, za kaj gre. Ker se potresni sunek ni ponovil, so kmalu zopet zaspali. Kakor kažejo prva obvestila in izjave ti-si, ki so bili že budni in pokonci, smo čutili v Ljubljani precej močan potres, ka-terega središče je moralo biti precej od-daljeno od Ljubljane. Potresni sunek pa ni nikjer pri nas povzročil škode. Pone-kod je razgibal nestabilno zložene težje predmete, da so kasneje izgubili ravn-o-težje in popadali po tleh. O potresu bomo verjetno zvedeli še kaj več iz poročil po-tresnih opazovalnic in iz drugih krajev, kjer je morda imel težje posledice.

—lj Jug na umiku. Južno vreme najbrž ne bo trajalo dolgo. Zračni tlak se večerj ne bo popuškal tako zelo in davi je bil še pre-cij visok. Tudi ohlajevati se je začelo po-časi, iz česar smemo sklepati, da se bo vre-mu kmalu sprevrglo. Vendar je bila več-rajšnja najvišja temperatura precej viso-ka; znašala je 11.20. Davi je znašala mini-malna temperatura 5.50 ter je bila za 2.50 nižja kakor včeraj jutraj. Dopoldne je pr-šilo, menda iz visoke megle. Se vedno upa-mo, da sedanjega južnega vremena ne bo zaključil sneg, vendar se lahko zmotimo.

—lj Obrtnike, ki prodajajo neposredno potrošnikom racionalne tekstilne in obla-čilne predmete ter koveče in torbe iz us-nja ali k. z. opozarjamo, da morajo do-datno k že predloženemu inventarju predlo-žiti, ako tega še niso storili, Pokrajinske-mu svetu korporacij še prijave točk v bla-gu in v nabavnih, ki so jih imeli po sta-nju o polnoči, 31. oktobra 1942-XXI. Pri-java je treba podati takoj v dvojniki na po-selbnih obrazcih, ki se dobe v pisarni Zdr-uženja trgovcev.

— Nove prodajne cene za kvas. Kakor smo obveščeni, je Visoki Komisariat za Ljubljansko pokrajino z odločbo z dne 10. decembra odobril nove prodajne cene za kvas in sicer Lr 16.50 za 1 kg paketi-ranega kvasa postavnega tovarna kvasa. — V tej ceni so vključene državna in pokra-jinska trošrina ter skupni davek na pos-lovni promet in embalaža, dočim občins-ke trošarine niso vključene. — Obvešče-ni smo nadalje, da bodo tovarne kvasa

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih v kinu Ma-tici in Unionu: ob 1/2 16. in 1/2 18. uri; v Slogi neprekinjeno od 14. ure dalje. Ob nedeljah in praznikih v kinu Union ob 10.30, v kinu Matici in Slogi ob 10., v vseh treh ob 1/2 14., 1/2 16. in 1/2 18. urj

KINO UNION — TELEFON 22-21 Zgodba na sejmju kupljenega dekleta, prvovrstna komedija, odlične pevske točke

Dekleta za možitev V glavni vlogi: Zita Selezeczy, Janoš Sardy

KINO MATICA — TELEFON 22-41 Odlični planinski film privlačne in globoke ljubezenske vsebine. — Smu-canje, šport!

Pomladne vode Igralci: Gino Cervi, Mariella Lotti Krasni naravni posnetki!

KINO SLOGA — TELEFON 27-30 Kdo bi verjel, da se zaljubi dekle tudi v strahove?

Hiša strahov V glavni vlogi: Luis Sandrini, Alicia Tignoli

zaračunavale novo ceno začeni z 16. decembrom t. l. Radi lažjega obračunavanja poštne oziroma tovarne in ostalih stroškov odpreme, bodo tovarne te stroške pavšalirale v približni višini istih.

—lj Izvesten portret pisateljice Mare Tavčarjeve. V trgovini pletenin na vogalu Puciničeve in Selenburgove ulice je raz-stavljen portret pisateljice Mare Tavčar-jeve. Portret je delo znanega akademškega slikarja Božidarja Jakca. Slikar je mo-jstrsko zadel poteze pisateljicega obraza. Mimoidoči občudujejo portret in sliši se mnogo pohvalnih besed na račun mojtra Jakca.

—lj Nabavite si pravočasno beležne ko-ledarje (mesečne in tedenske) ter žepne koledarje za leto 1943-XXI-XXII, ki jih dobite v bogati izbiri v knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani, Selenburgova ul. 3.

—lj Dragocen pripomoček za vsakogar, ki ima vrt, njivo ali sadovnjak je Skutjev: Delovni koledar za vrt in sadovnjak. ki Vas zanesljivo opozori pravočasno na vsa dela, ki jih imate v posamznih mesecih opravljati. Delovni koledar dobite v knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani, Se-lenburgova ul. 3.

—lj Viličnist Karlo Rukel bo dirigiral IV. simfončni koncert tekoče sezone. Ta koncert ima dvodelen spored, in sicer so v prvem delu skladbe Corellija, Osterca in Bacha za godalni orkester. V Bachovem koncertu bo nastopila kot solistka, violi-nistka ga. Francka Ornik-Rojčeva. V drugem delu koncertnega sporeda pa bo izvajal simfončni orkester znamenito Beetho-vo Sedmo simfonijo. IV. simfončni kon-cert bo v ponedeljek, dne 21. t. m. točno ob 18. uri v veliki unionski dvorani. Pred-prodaja v Knjigarni Glasbene Matice.

—lj Zavod za socialno zavarovanje v Ljubljani javlja, da je njegov specialist za očne bolezni g. dr. Kokič Ivan do 27. decembra na dopustu. Namesto njega ordni-ra g. dr. Klepec Božena v času od 11. do 13. ure (ne od 8. do 10.).

—lj Večer slovenskih klavirskih skladb, ki se bo vršil jutri ob 18. uri v mali fil-harmonični dvorani ima naslednji spored. 1. Skerjanc: Deset mladinskih skladb, iz-vaja skladatelj sam; 2. Santel: Osem kla-virskih skladb, izvaja Silva Hraševce; 3. Pavčič: Božična in Pastirci, izvaja Silva Hraševčeva; 4. Mirk: Iz klavirskega al-buma za mladino: Romanca št. 2, Etuda in Bluette, izvaja Silva Hraševce; 5. San-cinova: Iz mladih dni (šest skladb) Izvaja skladateljica; 6. Sivice: Mikijev god; 7. Oster: Iz zbirke Šest malih skladb; 8. Pa-hor: Iz zbirke: Tri arabeske; 9. Tomc: Za malega pianista. Izvaja B.žjak Marta; 10. Tomc: Varijacija na pesem »Od kneza Marka«. Izvajata štirinoročno pianisti Biz-jak Marta in Hraševce Silva. Starše in

vse, ki se zanimajo za slovensko klavir-sko literaturo vabimo jutri zvečer v malo filharmonično dvorano. Podrobni spored se dobi v Knjigarni Glasbene Matice in velja obenem kot vstopnica v dvorano.

—lj Sola Glasbene Matice priredi v bliž-njih dneh tri javne produkcije svojih go-jencev. Prva bo v torek, dne 21. t. m. ob triletni na 18. uro zvečer v veliki filhar-monični dvorani, tretja produkcija pa bo po božičnih praznikih. Na produkcijah bo nastopila cela vrsta gojencev klavirskega violinskega in solopjevskega oddelka, da-lje šolski orkester pod vodstvom prof. Karla Jeraja, ter mladinski zbor in šolski orkester skupaj pod vodstvom ravnatelja Mirka Polčar. Podrobni sporedi bodo na razpolago v Knjigarni Glasbene Matice. Podrobnosti sledi.

—lj Naknadna nabava jajc. Vsi oni, ki so zamudili rok za nabavo jajc, imajo možnost, da jih dvignejo v dneh 21., 22. in 23. t. m. in sicer za začetnico A—M pri F. Niklsbacher, Pražakova ulica, za za-četno N—Z pri F. Pogačnik, Bleiweisova c. 33. Opozorjamo, da se na zamudnike ne bo več oziralo.

Radio Ljubljana

PETEK, 18. DECEMBRA 1942-XXI
7.30: Pesmi in napeti. 8.: Napoved časa — Poročila v italijanski. 12.20: Plošče. 12.30: Poročila v slovenski. 12.45: Lahka glasba. 13.: Napoved časa — Poročila v italijanski. 13.15: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih sil v slovenski. 13.17: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijanec — Glasba za godalni orkester. 13.50: Pisana glasba. 14.: Poročila v italijanski. 14.15: Pesmi za vse okuse — orkester vodi dirigent Segurini. 15.: Poročila v slovenski. 17.: Napoved časa — Poročila v italijanski. 17.10: Pet minut gospoda X. 17.15: Koncert kitarista Stanka Preka. 17.35: Pisana glasba. 19.: »Govermo italijansko« — poučuje prof. dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v sloven-ski. 19.45: Valček. 20.: Napoved časa — Poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20.45: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijanec, sodeluje sopranistka Ksenija Vidali; opera glasba. 21.20: Koncert tria »Emona«. 21.45: A. Nicotera: Pogovor s Slovenci. 22.: Koncert Ljubljanskega go-dalnega kvarteta L. Pfeifer—I. violina, A. Dermelj—II. violina, C. Sedlbauer—čelo, V. Susteršič—vila. 22.45: Poročila v ita-lijanski.

NI TOČNO

Sodnik obrača obtožbeno akte in pravi: Torej niti vaša preteklost ni čista. Enkrat ste dobili tri mesece za tatvino, enkrat dva meseca za obrekovanje, enkrat pa 500 lir za izgrede v pijanosti. — Oprostite, gospod sodnik, to je poma-ta. Teh petsto lir nisem dobil, temveč sem jih moral sam plačati.

COMMERCIANTI! Per i vostri acqui-siti di qualsiasi ar-ticolo rivolgetevi, scrivendo in italia-no, francese, croa-to al

Rag. MARK BERISHA

Via Mario Pagano 52 — MILANO

TRGOVCI! Za vaše nakupe kateregakoli blaga obrnite se in pišite v italijanski, francoščini, hrvaš-čini na

Mali oglasi

GOSPODJE, POZOR!

Klobučarna »PAJK« Vam strokovno osna-ži, preoblika in pre-barva Vaš klobuk, da zg'eda kot nov. Last-na delavnica. Zaloge novih klobukov. — Se priporoča — Rudolf Paik, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 38, Mi-klošičeva cesta št. 12. — Nasproti hotela Union.

ALI RES

SE NE VESTE, da vam oglas v »Slo-venskem Narodu« od-vzame vse Vaše skri-ni? Če iščete službo ali stanovanje, če želi-te karkoli kupiti, se obrnite na oglasni ode-lek »Slovenskega Naroda«, ki Vam bo s cenenim oglašom iz-polnil željo

Signal

publica: Tre anni di guerra, riepilogo strategico dell'attività bellica dell'Asse, con numerose cartine e grafici. Storia della Fanteria, illustrata con disegni. Visioni di battaglia a Stalingrado. — Il Fronte Europeo: volontari in lotta contro il bolscevismo: E il pubblico beve grosso...: la propaganda inglese esamina al microscopio. Notizie dall'Irak.

Numero doppio

72 pagine di cui 8 a colori, con 140 illustrazioni

Dvojna številka

obsegajoča 72 str., 8 celostranskih barv-nih posnetkov in 140 fotografij stane

Il 1° numero di Gennaio (40 pagine) sarà messo in vendita al prezzo nor-male di Lire 3,—

Prihodnja januarska številka (40 str.) bo stala L. 3,—

L.5

Kaj smo se naučili letos na vrtovih

Nasveti starega obdelovalca vrtov meščanom, ki letos niso bili zadovoljni s svojim vrtnarstvom

Ljubljana, 17. decembra

Ob tej priliki pogledajmo, kaj je zapisal izkušen vrtnar o izkušnjah meščanskih obdelovalcev zemlje v mestu v glasilu sadjarjev in vrtnarjev, v »Sadjarju in vrtnarju«. Marsikdo si je letos pridobil bogatih izkušenj in mnogo več uspeha bo imel prihodnje leto, če jih bo znal tudi uporabiti. Zal mnogih izkušenj ni ne na uče in zvrčajo krivdo za neuspehe na vse drugo kakor na svojo malomarnost. Najprej se moramo vprašati po vzroku, zakaj uspehi niso bili večji, s čim so grešili, če nas izkušnje na kaj nauče.

Zemlja in gnojenje

Ali smo pravilno obdelali zemljo in kako smo gnojili? Mnogi so zemljo prekopali šele spomladi in tudi tedaj gnojili. Čudili so se, da je gnojenje tako malo za leglo, čeprav so porabili mnogo gnojila. Se pomislili niso, da so gnojili prepozno. Zato bi se naj zganili zdaj ter bi naj grede prekopali, če jih še niso! V lepi zimski brez snega je še vedno čas za prekopavanje vrtnice zemlje tudi decembra, če se že prej nismo lotili tega dela. Seveda pa zemlja ne sme biti preveč zmazana, kajti sicer bo lopata slabo rezala. Zemljo je treba globoko obrniti in jo pustiti v grudah. Hkrati gnojimo, a gnojno ne podkopljamo globoko, tako da bo lahko pozimi premrznil ter se dobro razklopi. Neprekepane pustimo le gredice z zelenjavo, ki ostane pozimi na prostem, z motovilcem. Špinačo, poro in itd. Obdelamo jih spomladi, ko pospravimo pridelek. Navažno je dovolj, če jih pognojimo z umetnim gnojilom, boljše je pa kompost. Svež hlevski gnoj naravnost iz hleva ne prija skoraj nobeni zelenjavi. Hlevski gnoj mora za zelenjadni vrt zoreti v zemlji ali vsaj stlačiti na kupu. Zaprta gnojila si moramo predvsem: povsem napačno bi bilo, če bi zemljo, ki smo jo obrnili pred zimo in pognojili, zopet obračali. Pregrebsti je treba z rahlim zgorajno plast in jo zravnavati z grabljami, pa je zemlja pripravljena za setev in saditev. Zemljo pa obdelujemo le ob suhem vremenu!

Seme in setve

Polovica zelenjadnih semen, ki sem jih iz raznih virov pozimi nabral, je bila delno nekvalitna ali nepriprava. Korenjevega semena je kalilo komaj 10% in še to isto je dalo same dolge reče. Peteršilj je bil nekakšna zmes z visoko ceno in rogovilastimi koreninami in delno je pogljal pred jesenjo v cvet. Solata ledenka, »majski čudež« ni bil nikakor čudež. Preskrba kuljevega semena je dandanes najtežja. Zato poiščimo pozimi kolikor mogoče zanesljive virov za najpomembnejša zelenjadna plemena. Opustimo pa setev zelenjave, ki potrebujemo od nje le kaj malga sadik in ki zahtevajo za setev zaprt gred. Nikdar ne sem zelene, pora, paradiznikov, paprike in tudi ne prav rane solate, cvetače, ranega zelja, novozelandske špinače in glavičaste kapusa. Sadike raje kupim od zanesljivega vrtnarja. — V lahki sprsteninasti zemlji sem mnogo prej vzklil kakor v težki, mrzli in ilovnati. Zato je zelo priporočljivo namakati in nakaliti vsa tista semena, ki nerada in počasi kale, n. pr. peteršilj, korenje, pesa, špinača, motovilce, pa tudi grah in fižol. Namakamo jih v mlacni vodi 24 ur. Potem vodo odcedimo in še mokro seme zmešamo z vlažno (ne preveč mokro) prstjo. To mešanico pustimo na zmerno toplem kraju (kjer v kuhinji ali sobi), dokler kličica semena ne počni in se začne kazati klice. Takoj potem je treba sejati. Če bi pa bilo za setev neprimerno vreme, postavimo posode s kalemčnim semenom na hladno, da se ustavi razvoj. — Mnogo setev se je letos pokvarilo, ker je bilo vedno sončno, vroče vreme in grede niso bile obseščene pokrite. Nekaljena setev je še posebno občutljiva, zlasti če se površina zemlje presuši.

Kdaj sejemo

Nekatere neobčutljive zelenjadne vrste, n. pr. peteršilj, korenje, pesa, berivko, redkvice, čebulo, česen, grah in bob, ki so lahko zgodaj spomladi, že ob koncu februarja ali v začetku marca, če dopušča vreme. Nasprotno se pa ne smemo prenaprti s fižolom, paradizniki in kumarami. Koleraba gre rada v cvet, ako jo sadimo prezgodaj, da jo posmadi slana. Čas za setev in saditev najbolj občutljivih zelenjadnih rastlin je sredi maja, ko minejo »ledenice«. Večino zelenjave moramo sejati večkrat, v prvih zimskih mesecih, da imamo vedno dovolj mladega dorasta in mlade sadike. Samo po enkrat na leto sejemo navadno por, črni koren, zeleno, pastinak, berivko, bob, česen, novozelandsko špinačo itd.

Koliko naj bo posameznih pridelkov

Težko je vselej določiti primerno površino zemlje za posamezne pridelke, da bi jih bilo dovolj. Največ izkušenj imajo naši zelenjadarji, ki pridelujejo površino za trg, vendar se tudi oni včasih ustejejo. Izkušeni vrtnar pravi v »Sadjarju in vrtnarju«, da je pri njem vedno premalo lepe solate, pese, špinače in včasih tudi korenja in misli, da tudi druge ne pridelajo preveč solate, pese, zelja, fižola, graha, stročnega fižola, čebule in kumar ter da bi pridelovalci lahko prodali mnogo več teh pridelkov na živilskem trgu.

Legz in obdelovanje

Skoraj vse zelenjadne rastline dobro uspevajo le na sončnih gredah. Letos je marsikdo obdeloval tudi zemljo v senci in nekateri so celo sejali pod sadnim drevjem. Zlasti neugodno vpliva senca na solato, paradiznike, papriko, kumare, čebulo, na nekatere kapusnice, krompir, špinačo in delno tudi na druge zelenjadne vrste. Zato zelenjadarji ne trpe na svojih vrtovih nobenega drevesa, ki bi delalo senco. Nekateri pridelovalci so letos hoteli pridelati čim več in menda so mislili, da morajo zaradi tega tako gosto sejati. Neizkušeni pridelovalci sejajo navadno pregesto, kar je škodljivo za zelenjavo, ki je namenjena za presajanje. Pikiiranje sadik še ni povsod v navadi, čeprav bi bilo zelo potrebno. — Slabe uspehe je marsikdo treba pripisovati pomanjkljivemu obdelovanju. Ni dovolj, da površino le enkrat okopljemo. Prav za prav bi morali okopavati po vsakem huišem nalivu, ne glede na plevel. Zelenjavo pa, ki poganja korenine iz stebila ali ki rade poleže, je treba osuti, n. pr. grah, paradiznike, zelje, cvetačo itd. Letos je bila huda suša. Marsikje je bilo potrebno stalno zalivanje; kjer niso zalivali, ni bilo uspehov, ki bi jih sicer lahko pričakovali.

Razne skušnje

Poznega zelja za shranjevanje v glavah ne sadimo pred junijem, sicer je prehitro godno in za shranjevanje pozimi neprimerno. Izvrstno se obnese pozno zelje med krompirjem. Sadimo ga, ko je krompir že osut. — Kitajskega zelja ne sejmo pred avgustom in nikdar ga ne presajamo, sicer gre v cvet. Poletne endivije gredo

rade v cvet. Izkušen zelenjadar trdi, da zato, ker so bile sejane »ob mladem« (ko je bila mlada luna); poletno endivijo je treba sejati samo po polni luni (»ob pomladi«). — Zimska solata ne dočaka pomlad, ako jo sejemo na pregesto ter predbro zemljo, ker zraste prenežno ter pozebe. Sejmo jo torej v pusto zemljo, da bo zrastle bolj trdna ter odporna. Spomladi jo je treba presaditi seveda na dobro, pogojeno zemljo. — Krompir, naj rani ali pozni, bom sadil odslej samo zrezan, da vidim, če je zdrav. Zrezati ga je treba teden dni pred saditvijo ali še prej. Prav droben krompir ni za seme. Takšen drobiž je nedorasel, nerazvit in torej povsem nesposoben za razmnoževanje. Urednik »Sadjarja in vrtnarja« k temu pripominja, da je opozorilo vrtnarja zelo potrebno, kajti v teh časih ponujajo kot »semenske« krompir zgolj zanikrni drobiž, ki ga sicer na kmetih porabijo za prašiče. Takšni zanikrni razviti gomoljčki izvirajo po večini od bolehnih, nerodovitnih rastlin, imajo malo oči in razvijajo slabotne poganjke, a seme so sposobni le zdravi gomolji rodovitnih in zdravih rastlin, ki so imele obilo zarodka. Najboljši za seme so srednje debeli gomolji z lepo razvitimi očesi, ki so pri zgodnjem krompirju okrog 40 do 50 gramov težki (na kg 20 do 25 gomoljev). Takšne zdrave gomolje sadimo cele. — Zakaj ima zelena samo šop korenin pa skoraj nič korena? Zato, ker je bila preglbokoko sajena in nič obdelovana. Sadimo jo tako, da gleda iz zemlje še centimeter korenine. Nič ne de, če pri sajenju tudi poleže. Zelena je pa tudi treba večkrat okopati in porezati korenine, ki poganjajo iz gornjega dela korena. — Zadnji fižol, ki hočem od njega imeti zeleno stročje je jeseni, je treba saditi najpozneje v drugi polovici julija; uporaben bo do oktobra. (Letos smo ga jedli zadnjič 16. oktobra.) Za pridelek v zrnu moramo saditi fižol, najpozneje do kresa (24. junija). Fižol za seme je treba izbrati, ko je še v stročju, ne pa šele, ko je že izluščen, a seme izberimo samo povsem zrele, bele stroke, brez vsakega madeža in ki imajo čim več zrn (najmanj 6). Če je zdrava luščina, je zdravo tudi zrnje. — Prvi grah, pa tudi prvo solato, uničujejo vrabci, ako ju ne zavajujemo dovolj zgodaj z belimi nitmi, ki jih napeljemo tik nad vrstami in na nje kot strahilo obesimo razne navske (n. pr. kurja peresa).

Obdavčenje samcev v Bolgariji

Glavne določbe zakona, ki ga predloži notranji minister sobranju

Bolgarski notranji minister Gabrovski je pripravil za prihodnjo sejo sobranja osnutek zakona o posebnih pravicah družin, ki imajo mnogo otrok, in posebnem obdavčenju samcev in zakoncev brez otrok. Obenem se določa z zakonom najnižja starost za sklenitev zakonske zveze in sicer pri moških na 18, pri ženskah pa na 16 let. Doslej so se smeli poročiti 16 stari mladeniči in 14 let stara dekleta. Posebne pravice bodo uživali samo zakonci do gotove starosti in sicer moški do 40 let in žene do 30 let. Pogoj bo mnogo otrok in sposobnost za zakonsko življenje. Taki zakonci bodo oproščeni državnih davkov in taks. Poleg tega bodo pa lahko dobili zakonsko posojilo v znesku 50.000 levov ali pa še več. Vsaka noseča žena bo imela brezplačno zdravniško pomoč od četrtega meseca dalje. Skupni davki bolgarske družine bodo znižani za 40, s štirimi otroki pa za 50%.

Posebno stroge določbe zadenejo samce v starosti nad 27 let, pri akademski izobrazbi nad 30 let. Taki samci ne morejo dobiti nobene službe v državnem, komunalnem in javnem podjetju. Tistim pa, ki so že v službi, ko stopi zakon v veljavo, bo dan rok 18 mesecev, da se poroče, sicer izgube službo. Ta določba se nanaša tudi na knjigovodje, blagajnike in volilne osebe v zasebnih podjetjih. Isto velja za vdovce, ki se v treh letih po ženini smrti ali po ločitvi ne poroče znova.

Izvetzi so pa samci, stari nad 50 let, častniki, vojaki in redovniki. Samci bodo morali plačevati poseben davek v fond za rolbine z mnogimi otroki. Samcem v starosti 36 do 45 let, se zviša ta davek nad 50%, nad 45 let starim pa na 100%. Poleg tega bodo morali vsako leto opraviti dvojno de-

lovno službo, ali pa plačati primerno odškodnino. Zakoncem, ki šest let po poroki nimajo otrok, bo tudi naložen poseben davek.

Ta zakon bo marsikatero Bolgara občutno zadela. Vlada pa smatra, da je nujno potreben, ker je začelo število rojstev v Bolgariji rapidno padati, zlasti med premožnejšimi sloji. Zato je bila država prisiljena seči po teh ukrepih, da zavezjo navedeno število poročin, ki bi utegnili roditi v doglednem času za državo zelo težke posledice. Sicer pa obdavčenje samcev in zakoncev brez otrok ni nič novega. Po tem učinkovitem sredstvu so segle tudi nekatere druge države, kjer je število rojstev nazadovalo, in povsod se je izkazalo, da ta ukrep pomaga.

Švici primanjkuje gumija

Ena največjih težav v preskrbi Švice je poleg pomanjkanja bencina pomanjkanje gumija. Oba proizvoda sta pa za avtomobilski promet in kmetijstvo neobhodno potrebna. Dočim je Švica bencin deloma nadomestila z različnimi nadomestki, gumija ni mogla nadomestiti. Švica je bila v pogledu gumija navezana izključno na uvoz, na zaloge in na regeneracijo starega gumija. Leta 1939. je uvozila 2640 ton gumija v vrednosti 6.9 milijonov frankov. Približno enaki deli uvoza so odpadli na Italijo, Francijo, Anglijo in Ameriko. Evropski dobavitelji so morali kmalu po začetku vojne dobave ustaviti, iz Amerike pa tudi od lanskega septembra ne dobiva nobenega gumija.

Angleski ujetniki, ki so jih zajele italijanske čete med zadnjimi operacijami na afriškem bojišču

Zato je bila Švica prisiljena seči po izrednih ukrepih, zlasti v pogledu avtomobilskih pnevmatik. Nove pnevmatike so se dobile samo v najnujnejših primerih, s posebnim dovoljenjem. S 30. aprilom je pa izšla vlada nove predpise o maksimalni hitrosti in obtežitvi tovornih avtomobilov. 5. septembra je izšla v Švici naredba o obvezni oddaji gumijastih pnevmatik in zračnic določenih dimenzij. Tako je dobila država več tisoč avtomobilskih pnevmatik in kolesarskih zračnic, tako da ima za najnujnejši primer na razpolago precej gumija.

Križanka št. 9

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10								
11			12					
13		14		15		16		
17				18				
19			20		21			
22				23		24		
				25	26			
27	28		29		30		31	
32				33		34		
35			36		37		38	
39					40			
				41	42		43	44
45	46				47			
			48		49			
50	51			52		53		54
55				56	57			
58								

Besede pomenijo

Vodovarstvo: 1. prebivalec francoske kolonije v zapadni Afriki, 10. medicinska pomožna veda, 11. sredni alke, 12. odločina, zmagovalna barva, 13. polet, navdušenje, 15. napoved smrti, 17. šahovski izraz, 18. kaos, neurejenost, 19. menično poročilo, 21. mesto ob poti, ki vodi iz Birme v Čungking na Kitajskem, 22. zdravnik, 24. kratica za sovjetsko poročevalsko agencijo, 25. kazuar, ki živi v Avstraliji in na Novi Gvineji, 27. slovenski slikar krajinar, 30. državna blagajna, državno premoženje, 32. poglavar države, 34. veznik, 35. vzklil negodovanja, protesta, 36. lahkoatletska disciplina, 38. dva enaka samoglasnika, 39. seno, otava, 40. suženj, brezpravni podložnik, 41. lahkoatletska disciplina, 43. površinska mera, 45. uničevalec življenja, 47. domača žival (dvoj.), 48. pritok Urala, 49.

pes, 50. mesto ob zapadni obali Afrike (Senegambija), 53. del obleke, 55. žensko ime, 56. zaslonba, pomoč, 58. slovenski pisatelj dramatik (»Veležje«, »Herman Celjski«).

Navpično: 1. orientalski pozdrav, 2. od tujih popolnoma oklenjeni kosi zemljišča, 3. predlog, 4. brezbarvni, gorljivi plin, 5. domač praznik, 6. praznoversko zaščitno srelstvo proti boleznim, nesrečam itd., 7. pisani dokumenti človeške duhovne oblikovanosti in razvoja, 8. vzklil, 9. mesteca v Istri, 14. puščava ob obali severnega Čila, 16. upadajoča, usihajoča, brez življenja, 20. italijanski spolk, 23. kvartaški izraz, 26. konec dame, 28. gora v Armeniji, 29. mesto v Apuliji, -1. prosodna drobnozmatna bela sadra, 33. oblika pomožnega glagola, 37. podzemna žival, 42. pesem, 44. egiptovski bog, 45. mesto, pri katerem so leta 1871. porazili Nemci Francoze, 46. del suk-njica, plašča, 47. zapor (v dialektu), 51. da (češko), 54. gozdno božanstvo, grški bog pastirjev, 57. veznik.

RESITEV KRIZANKE ST. 8

Vodovarstvo: 1. Nova Kaledonija, 13. mat, 16. oborožene, 17. Edo, 18. tele, 19. Var, 20. limona, 23. gol, 24. Adoni, 26. očite, 28. arka, 29. netopir, 31. zato, 33. Abo, 35. asimilirani, 37. oko, 38. nov, 40. ras, 41. jesen, 42. Knin.

Navpično: 1. Novačan, 2. obad, 3. Voro-nov, 4. ar, 5. Kopitar, 6. az, 7. lepopsi, 8. en, 9. delirij, 10. Nemezis, 11. ido, 12. Jonatan, 13. megafon, 14. alod, 15. telefon, 21. I(van) T(avčar), 22. Aron, 25. ne, 27. čim, 30. oca, 32. are, 34. bo, 36. le, 38. kl.

337.000 preseljenih družin

Nova organizacija nemškega kmetijstva je bila tudi lani pol vplivom vojne, tako da doseženi uspehi niso v polni meri dosegli vseh pričakovanih. Lani je bilo ustanovljenih v Nemčiji 381 novih kmetij s skupno površino 9600 ha. Z obstoječim kmetijem je bilo dodeljenih skupaj 1.300 ha zemlje. Za nove naselitve v prihodnjem letu je pa pripravljenih še 27.800 ha.

V priključenih vzhodnih pokrajinah bodo počakali z novo organizacijo nemškega kmetijstva do konca vojne. Kljub temu pa stoji priseljenke oblasti in družbe v vzhodnih pokrajinah že zdaj s prevažnimi naloga-mi. Gre v prvi vrsti za obnovo inventarja. Kmetije v vzhodnih pokrajinah, ki jih je vojna močno prizadela, bo treba čimprej spraviti v red. Lani se je preselilo v priključene vzhodne pokrajine okrog 17.000 družin, tako da je naraslo njih število na okroglih 337.000.

Levi požrl 50 ljudi

V portugaljski vzhodni Afriki so ustrelili nedavno leva, ki je raztrgal in požrl 50 ljudi. Krvoločni lev se je dolgo klatil po okolici Messala, kjer je napadal ljudi. Obupani domačini so proslili v 40 km oddaljenem kraju Monchiba živce bolniške strelne zveri, znane love, naj jih rešijo krvoločne zveri. Lovci so končno njihovi želji ustregli in ustrelili leva.

SEVODA

Kaznenec: — Sedim v ječi, ker sem se oženil s tremi dekleti.
Paznik: — No, kako vam ugaja svoboda?

Abrahamova polja

J. O. CURWOOD:

ROMAN

»Tvoj stric in pa baron sta bila videti tako zadovoljna, da se spet vidita,« je nadaljevala z glasnim vzdihom, ki je segel Jeemu v srce. »Govorila sta o Tonijeti in o tebi... in baron je bil tako vesel, ko sem ga povabila, naj ostane pri nas na kosilu!... Potem sta šla na izprehod... pod pazduho sta se držala... in potem... potem, oh, Jeems! Dol na njive. sta šla in se jela grozovito pretepata...«

Obrisala si je oči z rutico, ki je bila že vsa mokra od solz, roke so ji omahnile in obupen jek se ji je izvil.

»In zdaj je šel tvoje oči... z volom in vozom... pobirat gospoda Tonteurja!«

In res je Jeems skozi odprto okno zagledal telego, ki je škripala proti njivam, in očeta, ki je stopal zadaj ter mahal s preprostim bičem. Ne da bi počakal, ali bo mati še naprej jokala ali si je zares otrla solze, je skočil iz hiše in zdiralj proti prizorišču boja, kamor je prišel po bližnji še pred upuhanim in sopihujočim očetom. Šele Kolo-va navzočnost ga je opozorila, da je nekdo na

polju, kajti videti ni bilo ne Hepsibe ne barona; in ko je pristopil k psu, ju je zagledal na robu njive, pri skladanici štorov, ki sta jih bila včeraj s Hepsibo izkopala. Še preden ju je opazil, je začul glas, po katerem je takoj spoznal, da baron ne more biti mrtev.

»Jetrna mu izrujem, lopovu sleparskemu, ki mi je napravil to nogo!« je v divjem srdu kričal vlastelin. »Razčrtvoriti bi ga bilo treba in razobesiti kose po drevju, ker je vzel smrekov les in še počen povrh! Da sem imel nogo v redu, gospod, bi vas bilo zaneslo preko te skladanice, kajti udarec je bil najlepši, kar sem jih kdaj zadal!«

Jeems, od teka še ves zasopel, je obstal na mestu, malce presenečen, ker ni slišal odgovora na baronove besede. Nato se je ohrabil in stopil še nekaj korakov naprej; in res, glejte si ga Hepsibo, sedečega na tleh, s hrbtno naslonjenega na štor, s komolci visetimi ob telesu, s široko odprtimi, izbuljenimi očmi, omotičnega od tega, kar je bil doživljal.

»To je strahovita predrznost!« je nadaljeval baronov glas. »Iz smreke, gospod! Ne iz jesena, bresta ali kostanja! In še uležana ni bila... in evo, tu gre po vsej dolžini razpoka, kakor vidite na prvi pogled! Ubijem ga!«

Hepsiba je zavijal oči in skušal odgovoriti, pa je le komaj krenil ob raz.

»Jaz vam napravim nogo, prijatelj... pa bo stvar v redu!« je nazadnje s slabotnim glasom odvrnil. »Dobro nogo... boljše od te... pošteno nogo... brez skritih razpok...«

»S takšno nogo ne bi bil živ krst odbil udarca, ki sem vam ga zadal,« je odgovoril Tonteur od nekod, kjer ga Jeems ni mogel videti. »Udarec, ki je bil za las točno namenjen in bi vas bil zadel baš v trenutku, ko ste zajemali sapo. Pravite, da ste premagani, hkratu pa se hočete okoristiti z mojim položajem, ko imam samo eno nogo za hojo in nobene za boj?«

»Malce omamljen sem, bratec,« je Hepsiba priznal in z velikim naporom ponesel roko do glave. »Če bi ste imeli srečo, mi to košatenje v vaših besedah vendar ni všeč. Dobil sem jih še huje kakor danes, toda nikoli ne s polenom. Zanesite se, da se vam drugič ne bo več tako gladko obneslo — to mislim dokazati, kakor hitro vam napravim novo nogo.«

Jeems je začel škripanje bližajočega se voza in stopil nekaj korakov naprej. Tonijetin oče je ležal na tleh kakor Hepsiba; obleko je imel blatno, eno lice zateklo, leseno nogo pa pri kolenu odlomljeno. To siko, ki jo je delala popolna tišina se bolj tragično, je zagledal dečkov oče, ko je prišel s svojim volom v mesto.

Henri je najprej pomagal Tonteurju. »Če bi se to ponižanje in ta nesreča razvedela, monsieur, sem uničen,« je rekel baron, in Henri ga je vzdignil, tako da je nazadnje lovil ravnotežje na eni nogi. »Skakljati kakor žaba — jaz! — in se dati vžigati z volom kakor vreča žita... Moj Bog, redčica me obliha od sramu...«

Jeems je stopil k stricu, in z njegovo pomočjo se je Hepsiba pobral; čeprav je bil še nekoliko

omotičen in mahedral, je vendar veselo gledal vsaka, ko je vzdigoval Tonteurja na voz.

»Ta Tonteur, Jeems, je največji lažnivec, kar sem jih kdaj videl,« je rekel dečku. »Prisegel bi, da me ni usekala njegova lesena noga, ampak železen drog ali pa eden tehle štorov, ki je menda na svojo pest letal okrog. To ti je bil udarec!«

Skušal je iti peš, pa bi bil padel, da ga ni Jeems z vso močjo podprl. Ta čas je bil Henri srečno naložil Tonteurja, in ko se je vrnil po Hepsibo, se je tudi ta kakor pijan opotekel proti vozu in privolil, da ga z baronom vred odpeljejo domov.

Katarina je skozi kuhinjsko okno videla, kako se je voz s svojim človeškim tovorom počasi bližal hiši.

VII

Katarina še ni pomnila, da bi bil kdaj kak dan v njenem življenju tako poln dogodkov kakor ta nedelja. Kako se moreta dva človeka tako srdito nažigati in hkratu trditi, da sta najboljša prijatelja na svetu, je bilo nekaj, kar ji ni šlo v glavo. Ko je Henri pred vrati odločil prijatelja-sovražnika z voza, je malo manjkalo, da ni omedlela. Toda njen obup se je polegel, ko je slišala, da brat in baron še vedno prijateljsko in veselo kramljava drug z drugim. Hepsiba, ki se je le s težavo držal na nogah, je spet in spet ponavljal, da mora takoj napraviti Tonteurju novo leseno nogo, in si je v ta namen izbral močan drog iz dobro uležane lesa, ki ga je bil Henri že pred tremi leti pripravil za mlin, kadar bi ga utegnil zgraditi.